11/12/2014

Floor Hurkens
&
Janneke Hillenaar

Ceuclum eternum

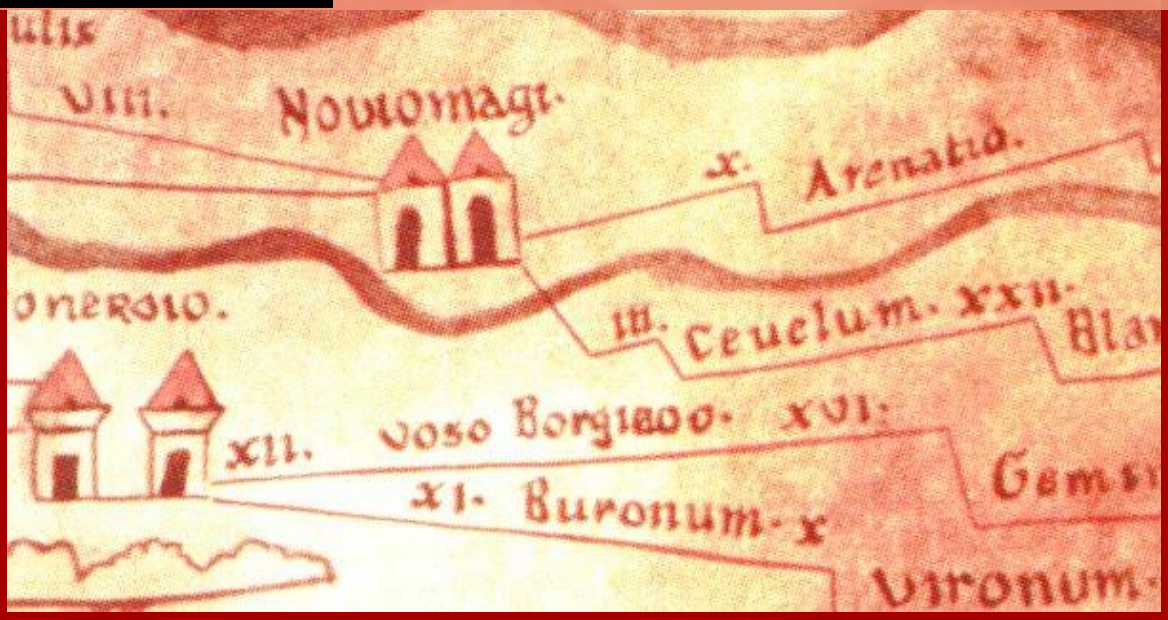

Profielwerkstuk voor het vak Latijn |
Mevrouw Klein Overmeen

Inhoud

Inleiding 3

Deelvragen 4

1. Welke instanties houden zich bezig met Cuijks Romeinse verleden? 4

2. Wat gebeurt er in Cuijk om het Romeinse verleden levend te houden? 8

3. Hebben de leerlingen van het Merletcollege (Cuijk, Grotestraat) interesse in de Romeinen? 12

4. Wat vinden basisschoolleerlingen van groep 8 van De Waai in Cuijk de leukste manier om informatie tot zich te nemen? 19

5. Hoe wordt (een bezoek aan) Museum Ceuclum ervaren? 22

6. Wat weten de mensen op straat over de Romeinen in Cuijk? 25

7. In welke opzichten loopt het Valkhofmuseum voor op Ceuclum qua aantrekkingskracht voor verschillende doelgroepen? 28

8. Onze eigen bijdrage aan de bekendheid rondom dit onderwerp: 30

Conclusie 31

Ons onderzoek leidt tot de volgende aanbevelingen 31

Doe-dingen 31

Beleving 32

Doelgroepgerichte communicatie 35

Slot 37

Bronnenlijst 38

Logboek 39

Bijlagen 42

Enquête leerlingen Merletcollege (Cuijk, grotestraat) - Romeins Cuijk weer terug op de kaart 42

Enquête Basisschool De Waai (groep 8) 44

Romeinse puzzel (basisschool) 45

Het verhaal over Lucius (basisschool) 46

Enquête medewerkers Museum Ceuclum – Romeins Cuijk weer terug op de kaart 47

Enquête bezoekers Museum Ceuclum – Romeins Cuijk weer terug op de kaart 49

Enquête mensen op straat 51

Inleiding

Als je in Cuijk woont en een profielwerkstuk voor het vak Latijn gaat maken, is er natuurlijk maar één onderwerp waar dit over kan gaan: de Romeinen. In de Romeinse tijd, vooral in de vierde eeuw na Christus, was Ceuclum een belangrijke vesting aan de buitengrens van het Romeinse Rijk. Ceuclum bood met haar fort een bescherming tegen indringers. Castellum Ceuclum is zelfs heel duidelijk terug te vinden op de Peutingerkaart, de landkaart van het Romeinse Rijk. Ceulcum betekent letterlijk 'bocht in de Maas' en dit verwijst naar plaats waar Ceuclum lag en waar het huidige Cuijk ligt.
Toch duiken wij met ons werkstuk en onderzoek niet helemaal de geschiedenis in. We hebben er voor gekozen om ons werkstuk toe te spitsen op de publiciteit rondom de Romeinen in Cuijk. Dit is een belangrijk aspect in de archeologie. Er wordt namelijk niet alleen geld gestoken in het daadwerkelijke archeologische onderzoek, ook is er veel aandacht voor het behoud en beheer van de vondsten die bij opgravingen worden gedaan. Het is duidelijk dat er nog een onderdeel ontbreekt: het gebruik van deze verworven kennis. Hiermee wordt het publiceren en delen ervan bedoeld. Dit is een vraagstuk waar veel bedrijven en gemeenten een oplossing voor proberen te vinden.
In ons werkstuk gaan we onderzoeken wat Cuijk doet om het oude Ceuclum onder de aandacht te brengen en we onderzoeken wat er voor nodig is om hier de interesse van mensen van verschillende leeftijdscategorieën voor op te wekken. Als we het hebben over Cuijk, bedoelen we de gemeente, maar ook verschillende andere instanties. Hier komen we in de eerste deelvraag op terug.
Onze hoofdvraag luidt: 'Hoe zet Cuijk Ceuclum weer op de kaart?' Om tot een antwoord te komen zullen we een aantal deelvragen behandelen en beantwoorden. We hopen op deze manier tot een reeks van aanbevelingen te komen voor de gemeente, de Werkgroep en het Museum Ceuclum, om op vernieuwende wijze het oude Ceuclum onder de aandacht te brengen.

Deelvragen

1. Welke instanties houden zich bezig met Cuijks Romeinse verleden?

Om een goed beeld te krijgen van de manier waarop in Cuijk het Romeinse verleden levend wordt gehouden, hebben we verschillende instanties bezocht die zich hiermee bezig houden, namelijk de Werkgroep Archeologie Cuijk, het Museum Ceuclum, de gemeente en het bureau The Missing Link. Gezamenlijk, met nog andere instellingen, zoals hotel Van der Valk, werken zij eraan om het Romeinse verleden van Cuijk zichtbaar en bereikbaar te maken voor iedereen.

Plaatselijke instanties
De Werkgroep Archeologie Cuijk bestaat uit amateur-archeologen. Zij houden zich hoofdzakelijk bezig met het onderzoek naar de bewoningssporen en archeologie uit het verleden. Veel van deze sporen betreffen de Romeinse tijd. De Werkgroep werd in 1989 opgericht en is verbonden met het Museum Ceuclum, dat in 1990 werd ingericht. De Werkgroep is gevestigd in de Maasstraat in Cuijk boven de VVV.
Behalve met onderzoek is de Werkgroep ook druk bezig met het geven van advies en het uitgeven van publicaties. Door de grote hoeveelheid kennis over de Cuijkse Romeinen die zij bezit, kan ze erg goed helpen bij verschillende projecten over dit onderwerp van bijvoorbeeld de gemeente. Ook ondersteunt ze het museum. Dit gebeurt door de toevoer van kennis, maar daarnaast bemoeit ze zich sterk met de inrichting en de manier waarop de kennis toegankelijk wordt voor het publiek. Ook zitten de leden van de Werkgroep vaak als vrijwilliger achter de balie bij het museum.
Met de Werkgroep hebben wij, in de tijd dat we met het werkstuk bezig zijn geweest, erg intensief contact gehad. Ze hebben ons van informatie voorzien, ze hebben ons veel laten zien en we zijn op verschillende plekken door hen rondgeleid. Ook hebben ze ons geholpen bij de inrichting van de tentoonstelling ‘Ceuclum Eternum’ in de vitrine op school.

Het Museum Ceuclum is een historisch museum dat vooral de aandacht wil vragen voor de eigen geschiedenis van Cuijk en omgeving. De geschiedenis wordt zichtbaar gemaakt door een expositie van archeologische vondsten, informatiepanelen, foto’s en tekeningen. Hierbij is veel aandacht voor de Romeinse tijd. Het museum is gehuisvest in de ruim 500 jaar oude kerktoren, die zich bevindt op de plek waar het castellum stond. Wanneer je de toren beklimt, bevind je je op een hoogte van ongeveer 35 meter en heb je een verreikend uitzicht over de rivier.
Het museum biedt gratis toegang voor iedereen en wordt hoofdzakelijk draaiend gehouden door vrijwilligers. Het museum wordt onder andere gefinancierd door subsidies van de gemeente.

Ook de fotoarchiefdienst en de ondernemers in Cuijk zijn betrokken bij allerlei projecten rond dit onderwerp. Het feit dat de ondernemers hier belang bij hebben, heeft te maken met het uiteindelijke doel dat de gemeente heeft bij de ontwikkelingen in de publicatie over het Romeinse verleden van Cuijk. Hier komen we later, op de volgende pagina, op terug.

De gemeente
Behalve het subsidiëren van het museum, doet de gemeente nog meer om het Romeinse verleden van Cuijk onder de aandacht te brengen. Zo zorgt ze voor de huisvesting van onder andere de Werkgroep Archeologie Cuijk en onderneemt ze verschillende projecten, meestal in samenwerking met andere partijen.

Op 15 oktober hebben we met Fra Jurgens, ambtenaar Cultureel Erfgoed, van de gemeente gepraat. Zij heeft ons de rol van de gemeente in het geheel uitgelegd, ze vertelde welke partijen zich er nog meer mee bezig houden en op welke manier ieder zijn steentje bijdraagt. Ook lichtte ze toe wat de motieven zijn van Cuijk om zo bezig te zijn met het verleden.
De uiteindelijke doelstelling van de gemeente bij deze projecten en bij het trekken van publiciteit is het geven van een impuls aan de plaatselijke economie. Toeristen, maar ook mensen uit de omgeving, worden aangetrokken en verleid om langer in Cuijk te blijven en dus ook meer te besteden.
Als het gaat om toerisme wordt het Land van Cuijk, met de vijf verschillende gemeenten, beschouwd als een geheel. Dit heeft voordelen, maar ook nadelen. Zo is er een beleid opgesteld waar iedere gemeente zich aan moet houden. Gemeenten moeten zich er bewust van zijn dat ze tot een groter geheel behoren en alle ontwikkelingen worden bestempeld als van de gehele organisatie. Dit kan leiden tot beperkingen van de vrijheid van Cuijk om zich als bijzonder dorp, namelijk als een specifieke Romeinse vesting, te promoten.

Buiten het feit dat de gemeente er belang bij heeft om aandacht te besteden aan het onderzoek naar de Romeinen en belang heeft bij bepaalde vormen van publiciteit, heeft ze ook haar verplichtingen. Zo is in 2009 het beleidsplan Archeologie opgesteld. Dit is gedaan naar aanleiding van een nieuwe wetgeving die gemeenten verantwoordelijk heeft gemaakt voor het beheer en behoud van het archeologisch erfgoed. Met dit beleidsplan houdt de gemeente zich aan de regels die zijn opgesteld voor het cultureel erfgoed, maar belast ze de vergunningaanvragers ook zo min mogelijk. Zo is er een onderverdeling gemaakt tussen gebieden met een hoge en gebieden met een lage archeologische verwachting.

De financiering van een archeologisch onderzoek is vaak de verantwoordelijkheid van de verstoorder van het bodemarchief. Vaak is dit de vergunningaanvrager. Dit kan ook een particulier zijn, maar die zal dan meestal afzien van zijn bouwplannen.

Een duidelijk voorbeeld van een project, waarbij het Romeinse verleden zichtbaar wordt gemaakt voor iedereen, is het op een speciale manier opknappen van de Maaskade. Zo zijn, door middel van lijnen, de elementen van het Castellum aangegeven in de bestrating. De dubbele gracht, de plek waar de brug heeft gelegen én twee tempels hebben hier hun sporen na gelaten. Deze tempels hebben echt iets voorgesteld. De tempel die op de plek van de Maaskade heeft gestaan, is zelfs helemaal nagebouwd in het Archeon (het historische openlucht museum te Alphen aan de Rijn). Maar dit terzijde.

De provincie

Het project (dit wordt op pagina 8 verder toegelicht) waar de gemeente nu intensief mee bezig is, is een samenwerkingsverband met Boxmeer. Beide gemeenten hebben subsidie gekregen van de provincie met het specifieke doel dat de (archeologische) kennis over het verleden tot uiting komt en zichtbaar wordt in het dorp.
Dit heeft te maken met de subsidieregeling cultureel erfgoed Noord-Brabant, 'Erfgoed in context'. Dit is een subsidie voor projecten die het erfgoed tot leven brengen. Om hiervoor in aanmerking te komen, moet een gemeente aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo moeten minstens twee gemeenten aan het project deelnemen. Dit is dan ook de reden van het samenwerkingsverband tussen Cuijk en Boxmeer. Ook moet het project betrekking hebben op een regionaal verhaal.
Het doel van de provincie met deze subsidie is een toename van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving. Naast de provincie legt de gemeente zelf ook geld in voor de financiering van de projecten.

De provincie speelt dus een rol in het geheel door de verlening van een subsidie. In de archeologie heeft de provincie ook een taak. De provincie is namelijk niet de instantie die gaat over de opgravingen zelf en voert deze dan ook niet uit, maar zij heeft de rol van schatbewaarder. Alle archeologische vondsten die bij opgravingen worden gedaan zijn, behalve bij grote steden, eigendom van de provincie. Dit heeft als hoofddoel dat er wordt gezorgd voor duurzaam behoud en beheer van het archeologisch erfgoed, zowel 'in situ' (op de plek zelf) als 'ex situ' (in een depot). Het conserveren van het erfgoed is dus een taak voor de provincie. Het PDB, het Provinciaal Depot Bodemvondsten, van Noord-Brabant is gevestigd in 's Hertogenbosch.

The Missing Link

The Missing Link is het erfgoed adviesbureau dat in Cuijk werkzaam is en met een professionele blik kijkt naar de ontwikkelingen die gaande zijn. Het bureau helpt erfgoed beter te benutten voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hun motto luidt: 'Wij brengen identiteit tot leven'.
Het bedrijf is ingehuurd door de beide gemeentes en wordt ook door hen gefinancierd. Deels wordt het ook gefinancierd door de provincie door het verlenen van de subsidie.
De directeur, Boudewijn Goudswaard, is een inheems-Romeinsarcheoloog en kenner van het Romeinse verleden van Cuijk. Lange tijd heeft hij kennis verzameld en onderzoek gedaan naar onder andere de Romeinse brug. Nu doet hij dat in Cuijk niet meer en daar is een reden voor: het bedrijf wil geen kennis meer verzamelen, voordat het weet wat het er mee doet in de publiciteit. Dit is dan ook de reden dat dit nu een actueel vraagstuk is. Samen met de gemeente en andere instanties heeft The Missing Link een aantal projecten opgezet. Op de verschillende projecten gaan we in de volgende deelvraag verder in.
Op 15 oktober hebben we Boudewijn Goudswaard geïnterviewd om er achter te komen wat de nieuwste ontwikkelingen zijn in Cuijk, maar ook zijn we meer te weten gekomen over de verschillende processen in de archeologie.
Later, op 12 november, zijn we naar een lezing van hem geweest over de Romeinse brug die tientallen jaren geleden, onder andere door hem, in de Maas is gevonden. Ook heeft hij toen erg gedetailleerd verteld over de projecten in Cuijk en Boxmeer.
Zoals de heer Goudswaard zelf zegt: 'Mensen moeten zich van hun eigen geschiedenis bewust worden. Zo anders was het toen niet. Mensen blijven mensen die in de geschiedenis steeds weer met dezelfde dingen bezig zijn. Wij willen het verhaal van een bepaalde plek graag op die plek vertellen. Hierbij willen we de middelen aanreiken om je eigen identiteit te beleven op de plek zelf: bereikbaar

en niet alleen voor de elite.'
Ook stelden we hem de vraag of hij het idee heeft dat de interesse van alle doelgroepen kan worden opgewekt voor dit onderwerp. 'Wanneer informatie op een heel simpele en laagdrempelige manier wordt aangeboden, staat het dichter bij de mensen. Door interactie en door verschillende niveaus van informatie hopen we meerdere doelgroepen te bereiken.'
De kosten die de ontwikkelingen door dit bureau met zich mee brengen kunnen in grote steden worden gedragen door de consument (bijvoorbeeld de gebruiker van een betaalde applicatie), maar in een dorp als Cuijk zijn het toch vooral de gemeente, de provincie en de ondernemers die hiervoor in de buidel tasten, omdat het publiek dat bereikt wordt met de beleving van het Romeinse verleden in verhouding erg klein is.

2. Wat gebeurt er in Cuijk om het Romeinse verleden levend te houden?

In de vorige deelvraag zijn de verschillende organisaties en instanties bespreken die zich bezig houden met het Romeinse verleden van Cuijk. Er is al een aantal dingen genoemd waar deze zich mee bezig houden en daar gaan we nu nog verder op in.

Fietsroute tussen Cuijk en Boxmeer

De gemeente Cuijk heeft samen met de gemeente Boxmeer en het bedrijf The Missing-Link een fietsroute gemaakt door beide gemeentes. Je komt langs allerlei plekken die op dit moment leuk zijn om te bezoeken, zoals de Maashegge, maar je krijgt vooral veel informatie over hoe die plekken er vroeger uitzagen. Terwijl je aan het fietsen bent, kom je langs allerlei punten waar iets over de geschiedenis van de plek te vertellen is en waardoor je ook dichter bij je eigen geschiedenis komt. In Cuijk gaat de meeste geschiedenis over de Romeinen, omdat de meeste vondsten uit de Romeinse tijd zijn. In Boxmeer is er vooral veel gevonden uit de Middeleeuwen en daar ligt dan ook de nadruk op. Het doel is om mensen zich bewuster te maken van wat er allemaal gebeurd is in de geschiedenis en men hoopt dat mensen zien hoe de dorpen zich hebben ontwikkeld door de eeuwen heen.

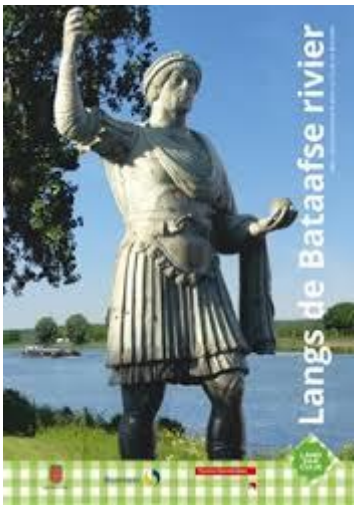

De route heet 'Langs de Bataafse rivier'

Park bij Van der Valk

Van Fra Jurgens, de ambtenaar die over het cultureel erfgoed in de gemeente Cuijk gaat, hebben we gehoord dat er ook plannen zijn om een park te bouwen bij Hotel Cuijk (Van der Valk). De bedoeling van het park is om een openbaar toegankelijk landgoed te creëren waar men kan sporten, wandelen, bootje varen, spelen, lekker eten en genieten van cultuur in de vorm van kunst, architectuur en bijvoorbeeld openluchttheater.

De basisgedachte is dat Cuijk met de Kraaijenbergse Plassen en omgeving een enorm recreatiegebied aan het ontwikkelen is, uniek in Nederland. Het karakter van dit recreatiegebied is vooral gericht op waterrecreatie en natuur. Er is een enorme lengte aan recreatieranden en wandel- en fietspaden met vergezichten over het water. Het landgoed biedt, in contrast met de plassen, besloten intieme plekken waar cultuur en natuur elkaar de hand reiken. Dit park is dus prima geschikt om Romeinse stukken tentoon te stellen. Het moet een park worden dat veel toeristen trekt op heel veel verschillende manieren en gehoopt wordt dat deze dan ook stil staan bij de rijke geschiedenis die Cuijk heeft.
Het is in het algemeen goed voor Cuijk dat er meer toeristen komen. Bedrijven, horecagelegenheden en dergelijke instanties hebben hier veel profijt van. Cuijk heeft al veel te bieden, maar met dit park komt er voor ieder wat wils en kan het toerisme toenemen.
Er is voor deze plek gekozen, omdat het erg open is en het weinig opvallende infrastructuurelementen kent. Het enige dat veel aandacht trekt, zijn de woningen aan het water in de Heeswijkse Kampen en de kerken van Beers, Linden, Katwijk en Cuijk. Het park komt te liggen tussen de Raamweg/A73 en de Heeswijkse kampen.

Op 1 december hebben we een gesprek gehad met Fred van der Valk, de baas van Hotel Cuijk. Hij vertelde ons dat hij dit plan twee jaar geleden heeft bedacht. Hij wil een park voor iedereen creëren dat te vergelijken is met Central Park in New York. Meneer van der Valk wil het simpel houden en ondanks dat er Romeinse restanten zullen zijn ter educatie wil hij het park niet veranderen in een museum. Hij vindt dat er te veel spullen in het depot in Den Bosch liggen waar mensen niks van te zien krijgen. Op deze manier wil hij mensen iets meegeven van de geschiedenis, maar hij wil ze vooral bewust maken van de omgeving en de natuur. Hij is namelijk erg voorstander van het zuinig omgaan van de aarde. En wil door middel van dit park de aarde maken zoals het hoort te zijn.

Dit doet hij niet alleen. Het bureau The Missing Link van Boudewijn Goudswaard helpt daar bij mee. Ze wilden in aanmerking komen voor het Europees Label. Dit label wordt toegekend aan projecten die ecologisch verantwoord zijn. Ze hebben dit echter niet gehaald.

Als het gaat om de PR meent meneer van der Valk dat hij hier niet heel veel energie in hoeft te steken. Zoals hij zelf zegt is het belangrijk dat er iets opmerkelijks in het park aanwezig is. Mensen zullen er over praten en worden nieuwsgierig. Een spectaculaire opening zal genoeg zijn om bekendheid voor het park te creëren en zo zullen steeds meer mensen er van weten.

Het idee is dat er een koffiehuis en een feestzaal in het park aanwezig zullen zijn en hiermee wordt dan ook de financiering geregeld, dit in samenwerking met Hotel Cuijk (Van der Valk).

De duur van de bouw van het park zal ongeveer drie jaar zijn, dit heeft te maken met het verloop van de seizoenen. Meneer van der valk hoopt zo snel mogelijk te beginnen, maar dit betekent wel dat het nog een tijd zal duren voordat het helemaal klaar is. Alle bomen en struiken zijn dan nog pril dus door de jaren heen wordt het park alleen maar mooier.

Zo draagt iedereen in Cuijk zijn steentje bij om Cuijk voor toeristen aantrekkelijker te maken, maar ook om mensen bewuster te maken van hun eigen geschiedenis, namelijk die van de Romeinen.

Deel van de tuin bij de huidige beeldentuin

In Cuijk is naast en rondom de St. Martinuskerk een beeldentuin. Er staat een twintigtal beelden van steeds wisselende kunstenaars. De tuin staat niet heel erg vol, maar dat is gedaan om ieder beeld de aandacht te geven die het verdient. Het plan is om een deel van de tuin te gebruiken om Romeinse restanten tentoon te stellen. Het museum Ceuclum en de Werkgroep Archeologie hebben nog heel veel stukken waar ze niet van weten wat ze er mee willen, kunnen en moeten doen. In de beeldentuin is nog een mooi hoekje dat daarvoor gebruikt kan worden. Op deze manier kan de Romeinse geschiedenis van Cuijk nog meer bekendheid krijgen en komt er ook weer wat extra aandacht voor de beeldentuin, die dient als kleine, natuurlijke en inspirerende oase in het dorp.

Buitenmuseum Cuijk met de bijbehorende app

Het Buitenmuseum is een groot project dat vooral wordt uitgevoerd door het Team Romeinen. Dit team bestaat uit Boudewijn Goudswaard, de Werkgroep Archeologie, een aantal andere geïnteresseerden en plaatselijke ondernemers. Samen hebben ze veel kennis van het verleden van dit gebied. De deelname van de ondernemers heeft te maken met het andere doel dat met dit project wordt nagestreefd: een economisch impuls voor het dorp. Door het Buitenmuseum moeten er meer toeristen naar Cuijk komen, die dan ook gebruik gaan maken van horecagelegenheden, waardoor deze meer omzet maken. Het Buitenmuseum is een route door het centrum van Cuijk met

verschillende hotspots, waar panelen zullen staan met informatie over die plek en op diezelfde plek zal een speciale app een reconstructie geven van het gebied waar je je op dat moment bevindt. Zo waan je je in de Cuijkse Romeinse wereld van de 4e eeuw na Christus. Door rond te lopen in deze virtuele Romeinse wereld en door de teksten en filmpjes in de app wordt men zich bewust van de geschiedenis van zijn of haar eigen dorp. Daarnaast zijn er plannen om op de verschillende plaatsen in deze virtuele, Romeinse wereld spelletjes te doen, om zo punten te kunnen behalen die je dan weer zou kunnen inwisselen tegen bijvoorbeeld een gratis drankje in een restaurant of korting in een winkel. Dit is een goede reclame om het uiteindelijke doel te behalen, namelijk de omzet van de ondernemers in het dorp vergroten.

Romeinse Museumtuin

De Werkgroep Archeologie en de vrijwilligers van het Museum Ceuclum werken hard aan een Romeinse Museumtuin. Deze komt tussen het VVV gebouw en het museum. De tuin is niet zo groot: ongeveer 4 bij 7 meter. De tuin is ontwikkeld om de wat grotere stukken, die het museum in zijn bezit heeft, ook tentoon te kunnen stellen. Hier zal onder andere een groot brokstuk komen van de tempel die hier vroeger heeft gestaan. Hoe deze tuin verder precies ingericht zal worden, is nog niet bekend. Wij hopen met ons onderzoek de Werkgroep te kunnen helpen en hen aanbevelingen te doen, waardoor zij de tuin zo leuk en toegankelijk mogelijk kunnen maken voor meerdere doelgroepen.

Publieke lezingen in Cuijk

Op woensdag 12 november zijn wij naar een lezing geweest in de Café De Bond in Cuijk. Daar hield Boudewijn Goudswaard een lezing over de Romeinse brug, die Cuijk in de Romeinse tijd met de overkant van de Maas verbond. Ook vertelde hij over de projecten waar zijn bedrijf, in samenwerking met de eerder genoemde lokale instanties, nu mee bezig is. Er waren ongeveer 100 aanwezigen, die allen geïnteresseerd waren in dit verhaal. Van iedere betrokken organisatie uit Cuijk waren er mensen aanwezig, van wie er ook veel hebben geholpen met de opgraving van de brug ruim twintig jaar geleden (in 1992).

Vrijdag 28 november is er in 'Cultuur Café Cuijk', dat gehouden werd in Café Tapperij Kansas in Cuijk, aandacht besteed aan het Romeinse verleden. Ook hier heeft Boudewijn Goudswaard een verhaal gehouden over het toerisme in en de identiteit van Cuijk.

Ook op deze manier is er dus behoorlijk wat aandacht voor dit onderwerp. Zo kan iedereen uit Cuijk en omstreken op de hoogte zijn van de ontwikkelingen die gaande zijn. Natuurlijk is het wel zo dat de mensen die hier op af komen al geïnteresseerd zijn in de Romeinen. De ontwikkelingen worden juist gedaan om ook de (nog) wat minder geïnteresseerden in aanraking te laten komen met hun eigen dorpsgeschiedenis.

De eerste steen van de schouwburg
Tijdens de bouw van de nieuwe schouwburg in Cuijk is op 1 december 2014 de officiële 'eerste steen' gelegd door de burgemeester van Cuijk, Wim Hillenaar, en door de directeur van de schouwburg, Peter Smit. Het bijzondere hieraan is dat er een Latijnse tekst is gegraveerd in de steen, namelijk:

CEUCLUM ETERNUM // PRIMUS LAPIS ♦ POSITUS EST // A WIM HILLENAAR MAGISTRO CIVIUM ET PETER SMIT PRAESIDE THEATRI // A.D. I DECEMBER ♦ MMXIV

De vertaling hiervan is:
Cuijk voor eeuwig // de eerste steen is gelegd // door Wim Hillenaar, burgemeester, en
Peter Smit, directeur van het theater // op de datum 1 december 2014

Deze tekst is geschreven met de hulp van Anja Klein Overmeen, onze docente klassieke talen van het Merletcollege in Cuijk.
Ceuclum Eternum verwijst, net als de titel van ons werkstuk, naar Cuijk voor eeuwig. Zo blijft het oude Cuijk van de Romeinen altijd levend. Dat is ook wat wij met ons onderzoek willen bereiken, want door alle verschillende ontwikkelingen groeit het bewustzijn en blijft het behouden, zo blijft Ceuclum voor eeuwig.

3. Hebben de leerlingen van het Merletcollege (Cuijk, Grotestraat) interesse in de Romeinen?

Om te onderzoeken of en in welke mate er interesse is voor de oude Romeinen in ons eigen dorp Cuijk, hebben we op onze eigen school een enquête gehouden onder de leerlingen van verschillende jaren op verschillende niveaus. De enquête is te vinden in de bijlage en de resultaten per vraag zijn te vinden in de onderstaande grafieken. Duidelijk te zien is het verschil in interesse en kennis over dit onderwerp tussen de vijf niveaus. In het totaal hebben we 180 leerlingen ondervraagd.
Allereerst de gegevens per niveau wat betreft verdeling jongens/meisjes en klas:

Niveau	Totaal	Jongens	Meisjes	Klas
Mavo en havo-eXceL	40	18	22	3TA en 3TB
Havo	19	15	4	4
Havo-VWO	42	23	19	1B en 1C
Atheneum	61	23	38	2A, 4, 5 en 6
Gymnasium	18	5	13	2A, 4
	180	84	96	

In de enquête hebben we zeven inhoudelijke meerkeuzevragen gesteld. Ook hebben we één speciale meerkeuzevraag gesteld waarin verschillende suggesties worden gedaan. Bij deze vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk. We lichten deze op een uitgebreide en overzichtelijke manier aan het eind van dit hoofdstuk toe.

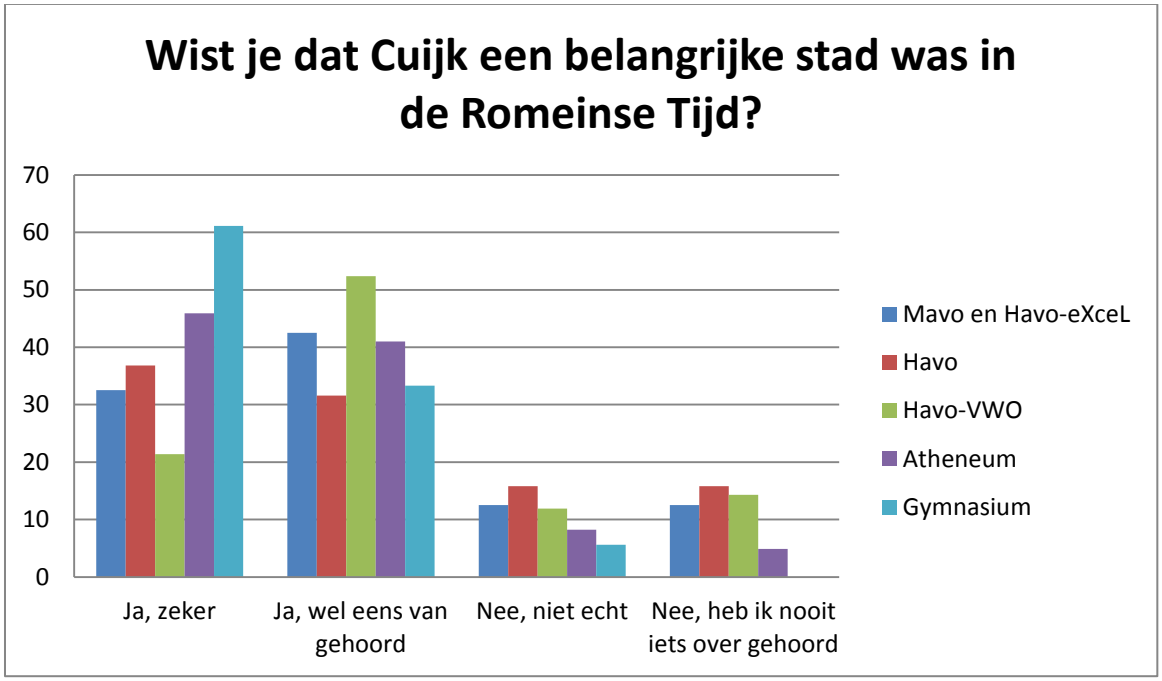

Er is geen opvallende trend te ontdekken in de antwoorden op deze vraag. Wel is duidelijk te zien dat de meesten er wel eens van gehoord hebben. Ook is het fijn om te merken dat geen enkele gymnasiast nog nooit van Ceuclum heeft gehoord.

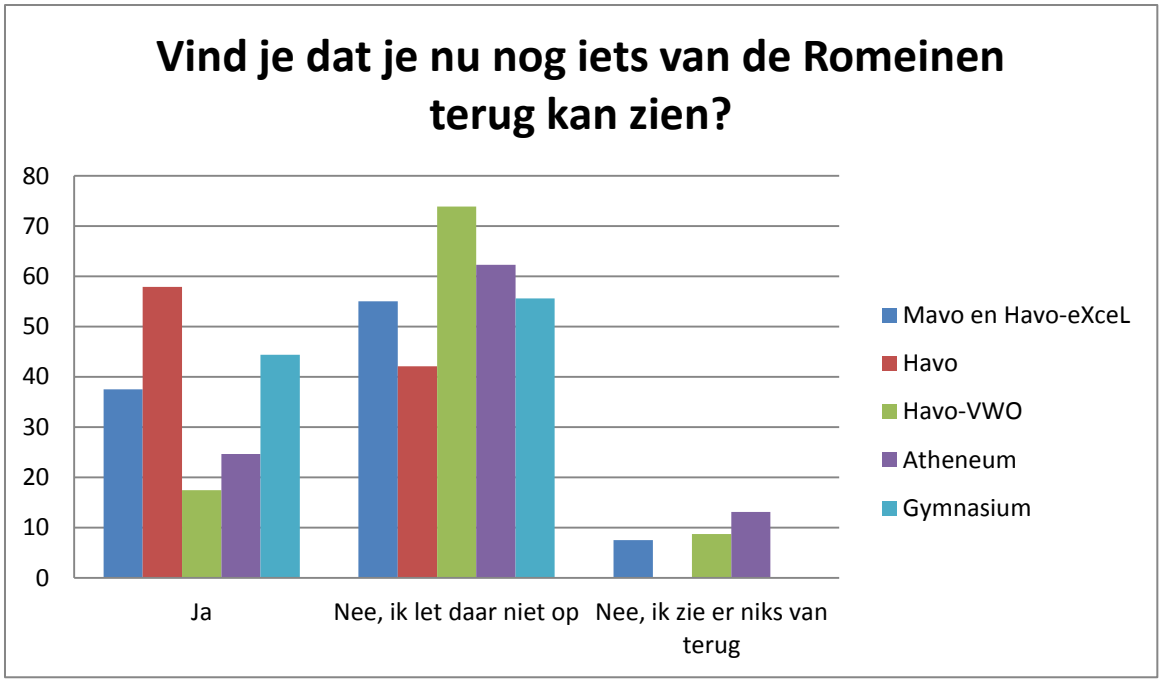

Uit deze grafiek kunnen we afleiden dat een grote meerderheid niet let op de Romeinse elementen die terug komen in het huidige Cuijk. Dat geeft aan dat mensen, in dit geval leerlingen, er mee geconfronteerd moeten worden en het niet zelf moeten hoeven opzoeken.

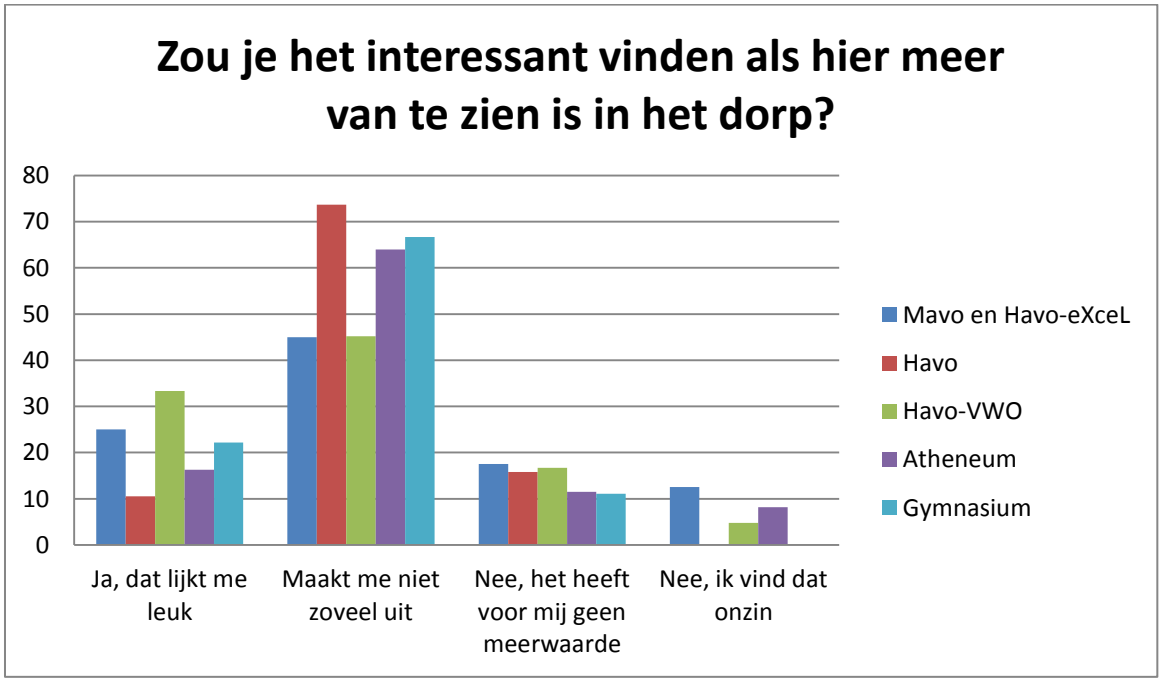

Ondanks het feit dat niet erg veel leerlingen geïnteresseerd zijn in extra Romeinse bezienswaardigheden, zijn er ook maar erg weinig die dit niet nodig vinden. De meesten zullen het niet missen als het er niet is, maar wie weet zouden ze er toch bij stil staan als ze het dagelijks tegen zullen komen in het dorp. Op deze manier is de kans ook groter om interesse te wekken.

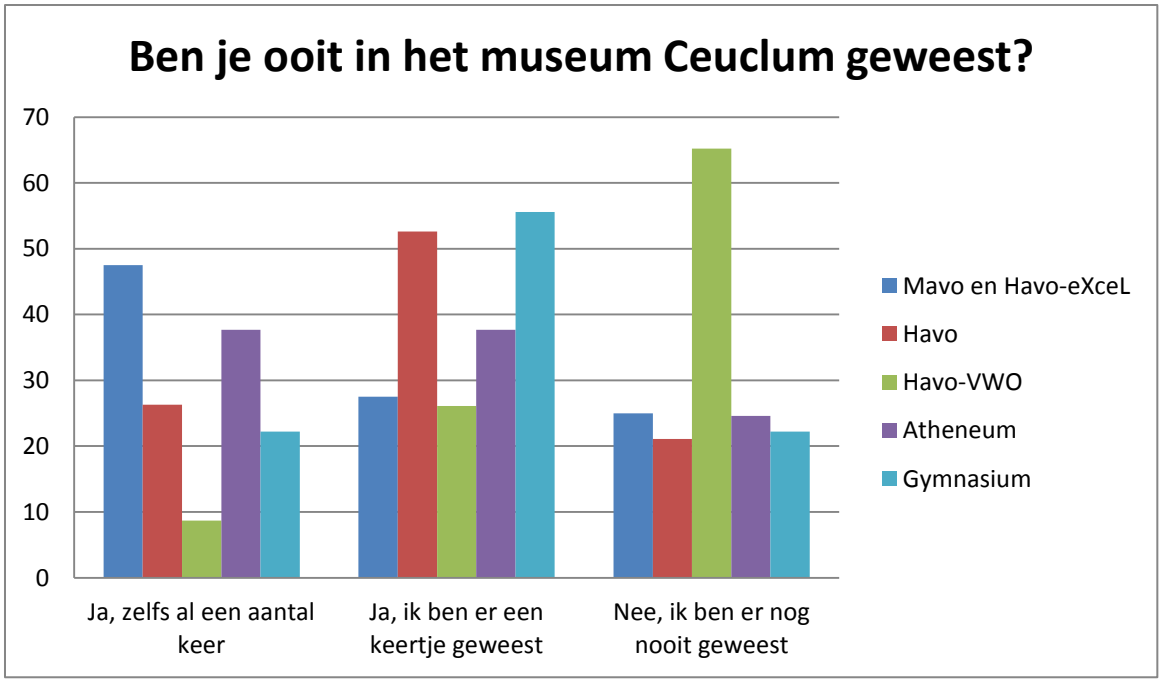

Heel goed is te zien dat het over grote deel van de Havo-VWO-leerlingen nog nooit in het museum is geweest. Dit kan samenhangen met het feit dat we bij deze leerlingen alleen hebben gekeken naar de brugklas. Toch is het, gezien het relatief hoge aantal dat 'nee' heeft geantwoord, een goed idee om een 'verplicht' bezoek vanuit school aan het Museum Ceuclum in onze aanbevelingenlijst te zetten (zie conclusie).

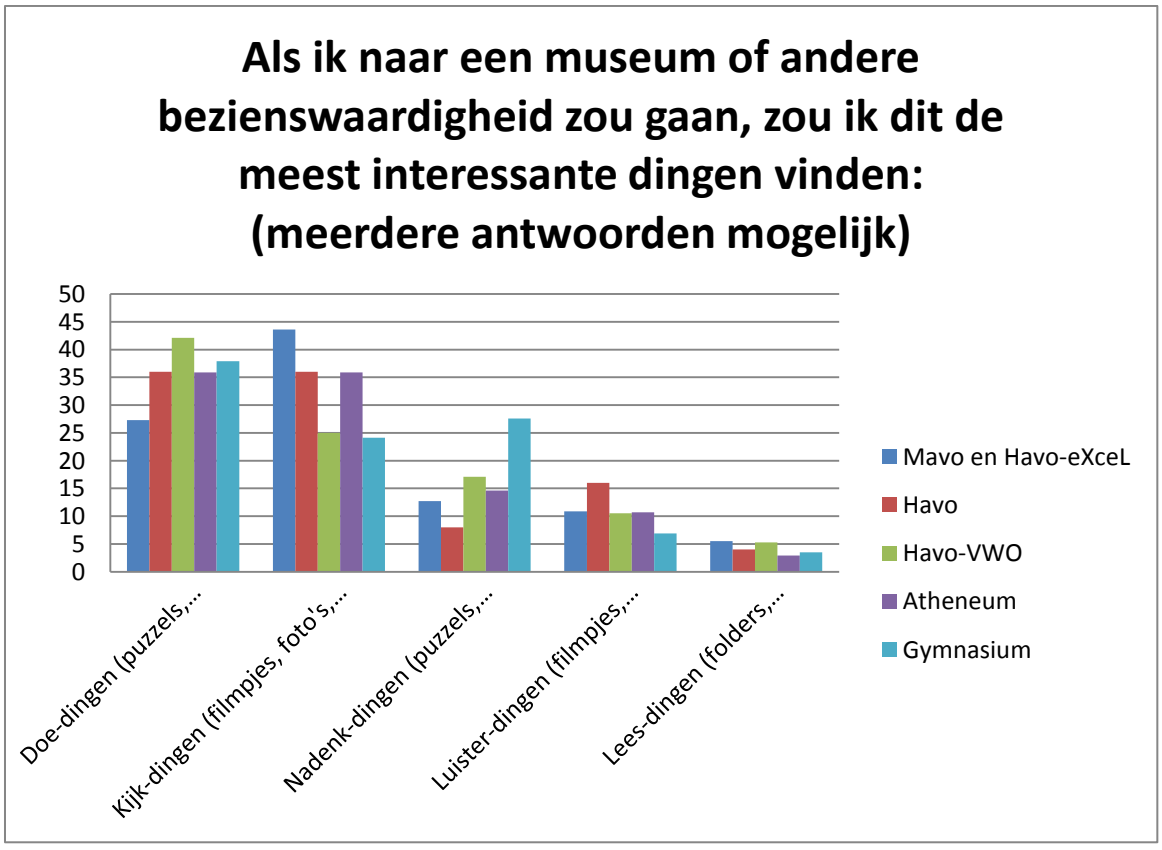

De antwoorden op deze vraag komen overeen met onze verwachting. Leerlingen zijn eerder enthousiast te maken om dingen te doen of te kijken naar bijvoorbeeld filmpjes, dan wanneer ze, soms met moeite, hun aandacht en concentratie moeten houden bij iets wat niet iedereen evenveel interesseert. Het is dus belangrijk om ze lichtelijk uit te dagen (doe-dingen), maar toch moet het niet te hoogdrempelig zijn, omdat de kans dat leerlingen met minder interesse dan afhaken groter is. Zie bijvoorbeeld pagina 28 met de sleutelkast in het Valkhofmuseum.
Een opvallend puntje is dat de gymnasiasten vaker voor nadenk-dingen kiezen en dus net een stapje verder willen gaan met een onderwerp. Dit betreft dus niet alleen de Romeinen.
Hier gaan we nog specifieker op in bij de laatste vraag die we de leerlingen hebben gesteld.

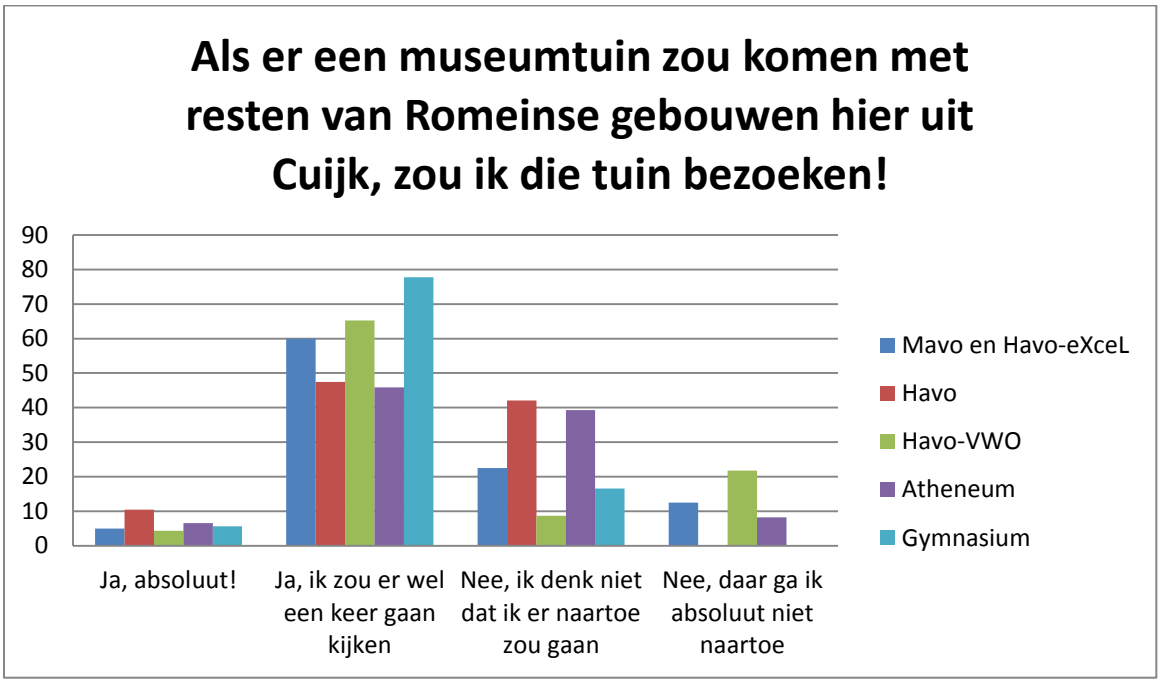

Uit de bovenstaande grafiek kunnen we concluderen dat de meeste leerlingen de tuin wel eens zouden bezoeken. Toch spat het enthousiasme er niet vanaf. Natuurlijk is het ook logisch dat een deel van de leerlingen geen behoefte heeft om deze museumtuin te gaan bezoeken. De uitdaging is dan ook om hen, wanneer ze er toch komen (al dan niet 'verplicht'), te verrassen en hun aandacht te trekken. Het is dus zaak om, wanneer de tuin klaar is, bekendheid hierom heen te creëren om zo mensen te prikkelen een kijkje te komen nemen bij iets waarvan ze in eerste instantie niet hadden verwacht dat het ze misschien zou aanspreken.
Het is duidelijk dat de interesse hierin niet samenhangt met het niveau van de verschillende leerlingen.

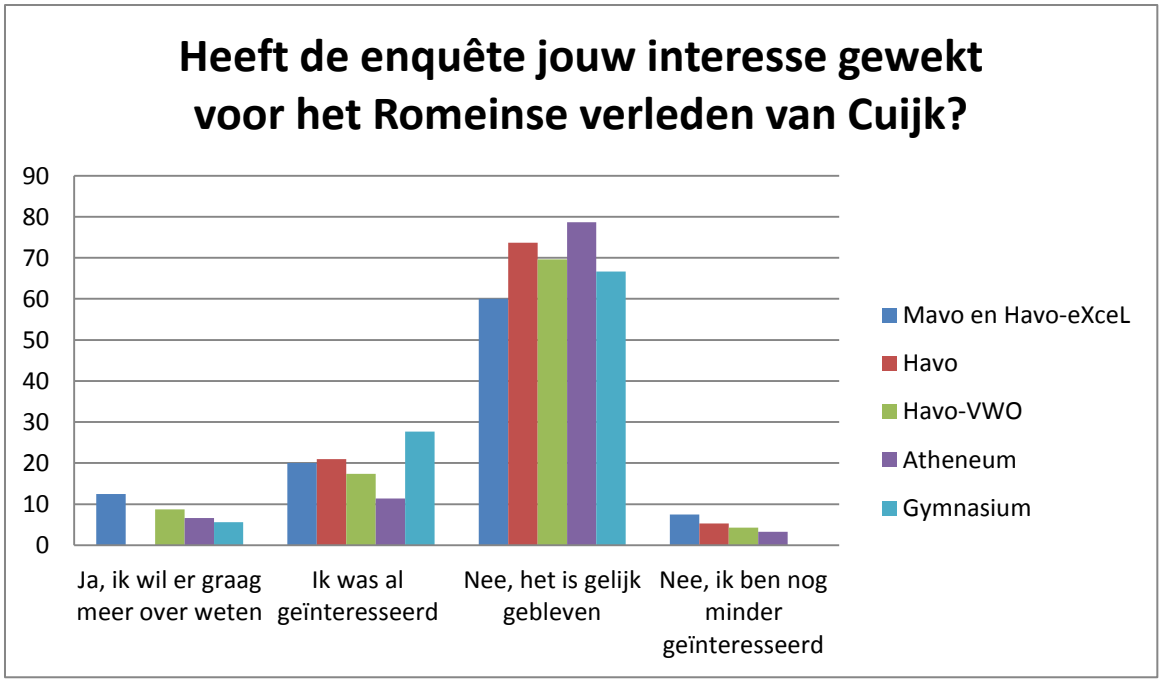

Door de grote meerderheid van leerlingen die het antwoord ‘nee, het is gelijk gebleven’ hebben gekozen, hebben we gemerkt dat we met onze enquête niet veel hebben bereikt als het gaat om de interesse van de leerlingen voor dit onderwerp. Toch hebben we het even onder de aandacht gebracht en zij die er nog nooit wat over hebben gehoord, zijn hierdoor toch te weten gekomen dat Cuijk echt iets voorstelde in de Romeinse tijd. Ze weten nu waar ‘Ceuclum’ voor staat én ze hebben gemerkt dat Cuijk er van alles aan doet om dit zichtbaar te maken, bijvoorbeeld in het museum.

In een van de vragen hebben we verschillende suggesties gedaan. Hieruit mochten de leerlingen een of meer dingen kiezen die hen aanspraken en/of uitnodigden om in de museumtuin (of in het museum) een kijkje te komen nemen. Met deze vraag wilden we peilen welke manier van informatieoverdracht leerlingen van de middelbare school het meest aanspreekt.
We hebben bij het verwerken van deze resultaten geen rekening gehouden met de verschillende leeftijden van de leerlingen, omdat we stellen dat zo'n suggestie of wel of niet wordt gerealiseerd en het daarbij niet van belang is om te weten welke leeftijdscategorie daarmee wordt aangetrokken.

De exacte resultatentabel:

Suggestie	**Aantal keer gekozen**
Rondleiding	54
Informatie horen	37
Informatie lezen	33
Informatie zien	67
Speurtocht/puzzel/quiz	76
Je wanen in een Romeinse wereld	64
Interactie (vragen stellen, discussie)	29
Verkleden als een Romein/gladiator	30
Audio-guide	30
Uitdaging	50
Romeinse brug bouwen	55
Zelf rondkijken	123
Reconstructies bij oude stenen	33
Boodschap schrijven naar de Romeinen	10
Potten bakken	78
Zelf 'opgravingen' doen	52
Vergelijking tussen toen en nu	34
Verhalen horen	56
Gladiatoren gevecht naspelen	42
Filmpjes	81
Geen uitdaging	2
Foto van jou in de Romeinse tijd	27

Twee leerlingen hebben bij de bijgevoegde open vraag nog een eigen idee ingebracht
('Ik heb nog een ander idee, namelijk:')

1. Racen met paard en wagen
2. Vechtgames spelen in Romeinse tijd

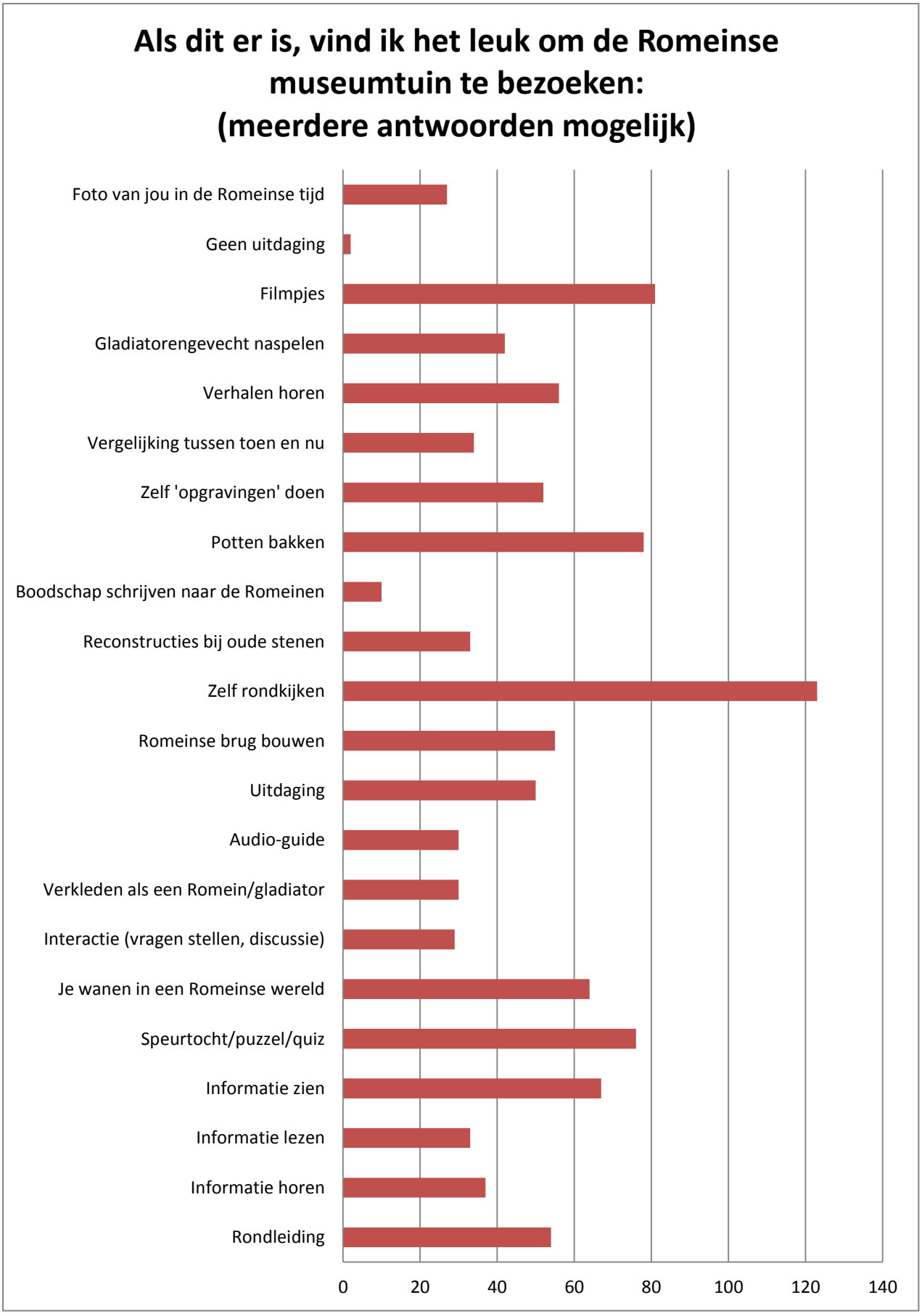
Als dit er is, vind ik het leuk om de Romeinse museumtuin te bezoeken: (meerdere antwoorden mogelijk)
Foto van jou in de Romeinse tijd
Geen uitdaging
Filmpjes
Gladiatorengevecht naspelen
Verhalen horen
Vergelijking tussen toen en nu
Zelf 'opgravingen' doen
Potten bakken
Boodschap schrijven naar de Romeinen
Reconstructies bij oude stenen
Zelf rondkijken
Romeinse brug bouwen
Uitdaging
Audio-guide
Verkleden als een Romein/gladiator
Interactie (vragen stellen, discussie)
Je wanen in een Romeinse wereld
Speurtocht/puzzel/quiz
Informatie zien
Informatie lezen
Informatie horen
Rondleiding
0
20
40
60
80
100
120
140

4. Wat vinden basisschoolleerlingen van groep 8 van De Waai in Cuijk de leukste manier om informatie tot zich te nemen?

Maandag 1 december zijn we naar basisschool de Waai in Cuijk geweest om twee keer een les van 45 minuten over de Romeinen te geven aan groep 8. In deze les hebben we met behulp van een PowerPointpresentatie op verschillende manieren geprobeerd om informatie over te brengen op de leerlingen, namelijk:

Op deze manier wilden we er achter komen wat de groep 8-ers de leukste manier vinden om meer te weten te komen over dit onderwerp. Deze resultaten zou het museum of de toekomstige museumtuin, net als de resultaten van de enquête aan de leerlingen op de middelbare school, kunnen gebruiken om deze zo in te richten dat de interesse van verschillende doelgroepen kan worden getrokken.
In totaal hebben we 53 leerlingen les gegeven en achteraf ondervraagd door middel van een enquête. Dit waren 26 jongens en 27 meisjes, maar hiermee hebben we geen rekening gehouden bij het verwerken van de resultaten, omdat er geen opvallende verschillen waren te vinden tussen deze twee groepen.

Wij vonden het erg leuk om deze lessen te geven op de basisschool. Je merkte goed dat de kinderen enthousiast waren en eigenlijk ook allemaal heel goed meededen. De aandacht dwaalde haast niet af en dat had volgens ons ook te maken met het feit dat we veel verschillende elementen in de les hadden verwerkt en het allemaal niet te lang duurde.

Opmerking bij grafiek 1 (Ik vond deze les over de Romeinen:)
Eén leerling antwoordde ‘anders, namelijk:’. Deze leerling was duidelijk al erg geïnteresseerd en schreef groot op zijn blaadje: GEWELDIG! Ja, ook deze leerlingen zitten er tussen.

Opmerking bij grafiek 2 (Het leukste van deze les vond ik:)
Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.
Ook hebben we aan het eind een Romeinse woordzoeker meegegeven, waarmee de meesten al enthousiast begonnen. Deze hebben we niet mee kunnen nemen in de enquête in verband met de volgorde van de les, veroorzaakt door het gebrek aan tijd.

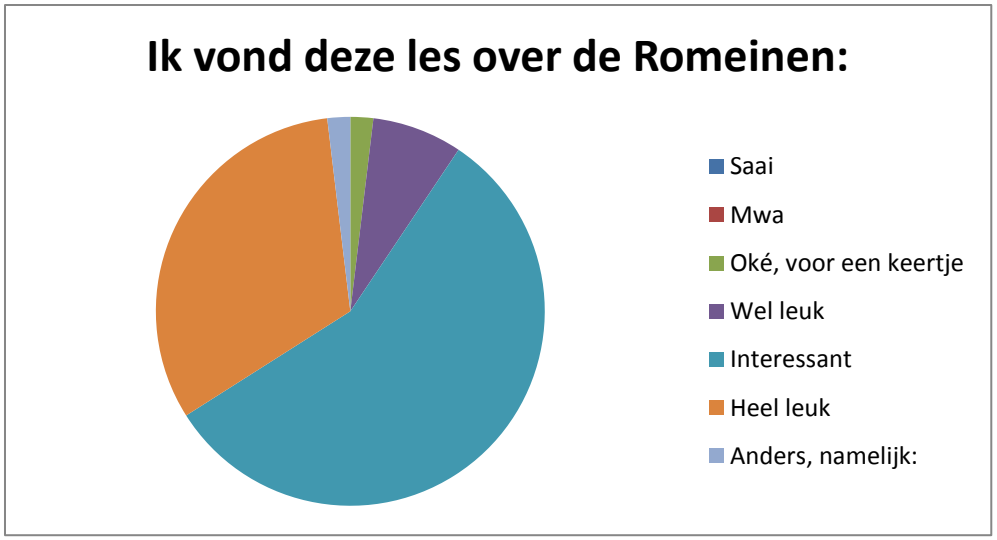
Ik vond deze les over de Romeinen:
Saai
Mwa
Oké, voor een keertje
Wel leuk
Interessant
Heel leuk
Anders, namelijk:

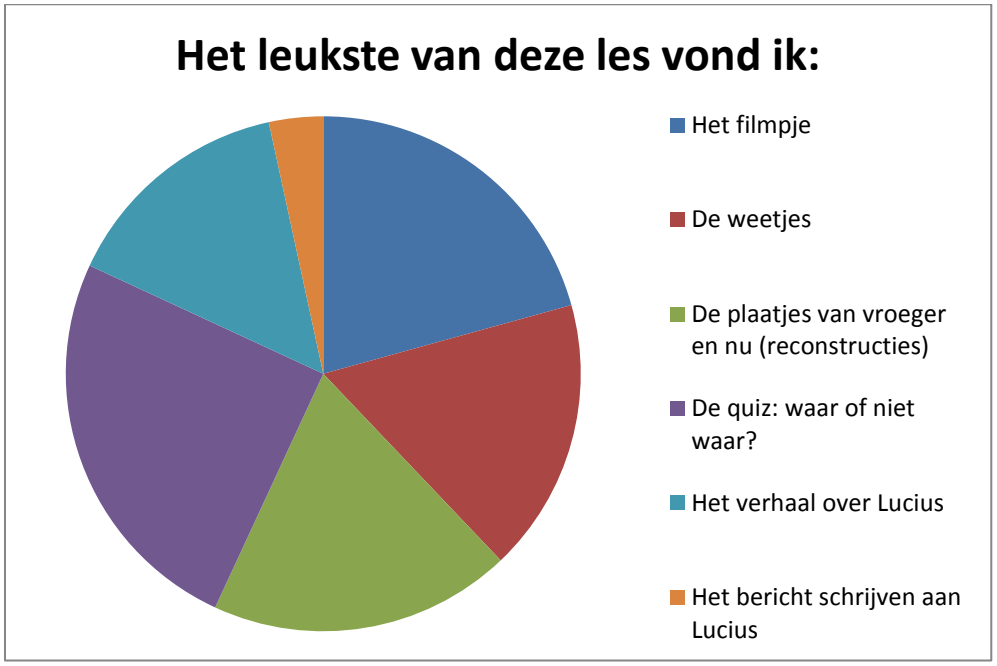
Het leukste van deze les vond ik:
Het filmpje
De weetjes
De plaatjes van vroeger en nu (reconstructies)
De quiz: waar of niet waar?
Het verhaal over Lucius
Het bericht schrijven aan Lucius

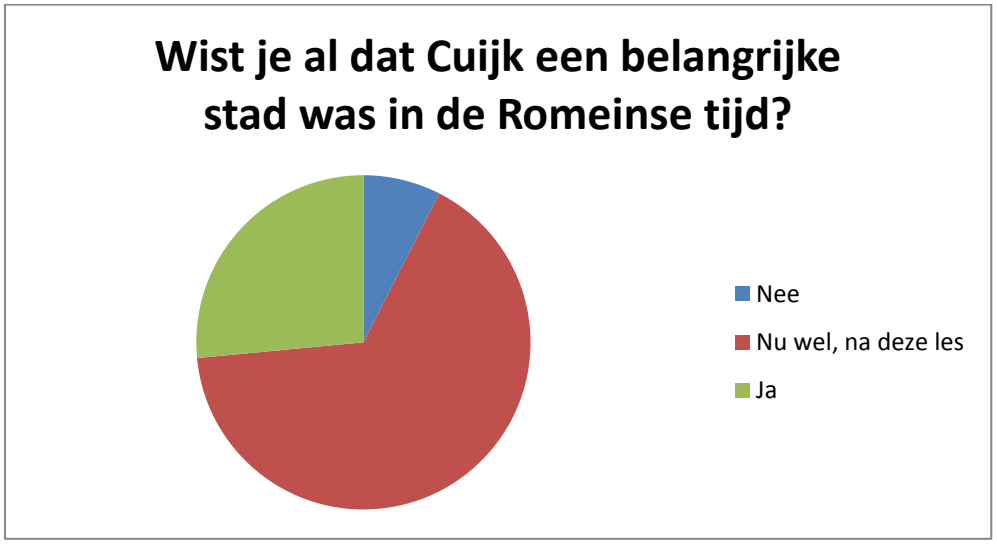
Wist je al dat Cuijk een belangrijke stad was in de Romeinse tijd?
Nee
Nu wel, na deze les
Ja

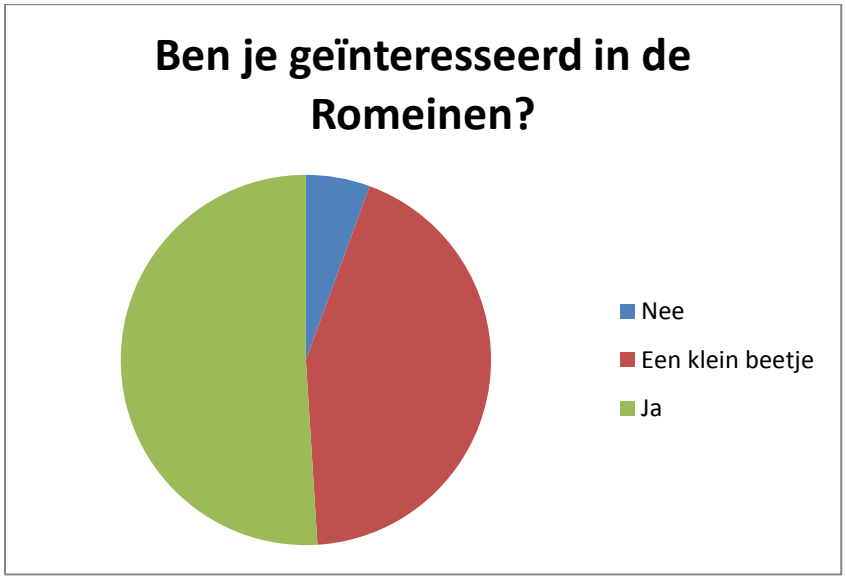

Duidelijk zichtbaar in deze grafiek is dat we veel leerlingen hebben kunnen interesseren met deze les. Zo zijn ze op een speelse manier meer te weten gekomen over dit onderwerp. Dit zullen we dan ook zeker vernoemen bij onze aanbevelingen (zie conclusie), want er zijn nog heel wat klassen en scholen die we niet hebben bezocht.

5. Hoe wordt (een bezoek aan) Museum Ceuclum ervaren?

Om een beeld te krijgen van de algemene interesse voor de oude Romeinen in Cuijk hebben we een enquête gehouden in het museum. We hebben de medewerkers gevraagd hoe de zaken ervoor staan en de bezoekers gevraagd wat er beter kan.

De resultaten van de enquête aan de medewerkers:
De bezoekers van het Museum Ceuclum zijn mensen van de lokale bevolking, maar ook fietsers uit omliggende dorpen en toeristen van verder weg. De meest geziene doelgroepen in het museum zijn volgens de medewerkers leerlingen van basisscholen, jonge gezinnen en gepensioneerden.
Het aantal bezoekers verschilt enorm, maar toch vinden we een duidelijk gemiddelde van vijftien bezoekers per dag naar aanleiding van de door de medewerkers ingevulde enquêtes. Natuurlijk is dit aantal erg afhankelijk van de tijd van het jaar, maar toch wordt aangegeven dat het minimum aantal bezoekers ligt bij zo'n vier per dag (het maximum is daarentegen ook niet opzienbarend hoog, namelijk zo'n vijfentwintig per dag). Veertien van de zestien medewerkers antwoordde dan ook 'Kan beter' op de vraag: 'Trekt het museum volgens u genoeg bezoekers?'

Toch zegt veertien van de zestien medewerkers dat hij of zij de indruk krijgt dat de bezoekers enthousiast en/of geïnteresseerd zijn. Een enkeling vindt dat dit beter kan en nog een ander zegt dat dit vaak afhangt van de bezoekers.

Op de vraag 'Bij welke leeftijdscategorie merkt u dat de bezoekers eerder hun interesse verliezen?' antwoordt een duidelijke meerderheid dat kinderen tot 10 jaar, maar ook tot 20 jaar al vrij snel afhaken. Toch worden ook de leeftijdscategorieën 20-40 en zelfs 20-50 door een aantal genoemd.

Net als in de enquête aan de leerlingen van het Merletcollege, stelden we aan de medewerkers de vraag: 'In welk(e) onderdeel/onderdelen van het museum zijn de bezoekers over het algemeen het meest geïnteresseerd? (Evt. doe-, kijk-, nadenk-, luister-, lees-dingen?)'
Bij de leerlingen wonnen de doe- en kijk-dingen en deze lieten de andere opties ver achter zich.
In het museum werd deze vraag over het algemeen op dezelfde manier beantwoord. Doe-dingen, zoals 'de toren beklimmen' zijn duidelijk erg populair bij de bezoekers. Verder kijken de bezoekers graag zelf rond. Dit komt sterk overeen met de resultaten van de laatste vraag die we de leerlingen hebben gesteld.
Tot slot wordt vermeld dat de interesse vooral uitgaat naar de Romeinen en de middeleeuwen.

Ondanks het feit dat bijna iedereen aangeeft dat het bezoekersaantal toch echt beter kan, zijn er maar zeer weinig medewerkers die een idee hebben om dit te kunnen verbeteren. Een paar praktische zaken worden gemeld, zoals dat de toren beter beklimbaar moet zijn voor iedereen en dat het museum wat minder vol mag worden. Ook worden verschillende dingen genoemd, die al in ontwikkeling zijn. Wel wordt het idee van een speurtocht geopperd en het introduceren van een souvenirwinkeltje.

Tot slot stelden we de medewerkers de vraag: 'Vindt u dat er genoeg reclame wordt gemaakt voor het museum/dat het museum goed genoeg promoot wordt?' Hierover waren de meningen enigszins verdeeld: één iemand reageerde hier 'nee' op, drie 'ja' en twaalf vinden dat dit beter kan.
Duidelijk is dus wel dat hieraan iets zou moeten veranderen. Daar hebben de medewerkers wel ideeën over.

Suggesties van hen zijn:

- ✓ Kraam bij culturele dagen
- ✓ Plaatselijke krant (bij bijzondere onderwerpen of voorwerpen)
- ✓ Meer gebruik van moderne media
- ✓ Actualiteiten verspreiden
- ✓ Nieuwsbrieven via de e-mail
- ✓ Duidelijk maken dat het een museum is: 'Museum Ceuclum' i.p.v. 'De onderkant van Cuijk'
- ✓ Wekelijks stukje in weekbladen (inclusief foto)
- ✓ Benutten van de provinciale en Nederlandse museasites

Ook de bezoekers van het Museum Ceuclum hebben we een enquête voorgelegd. Uiteraard week deze af van de enquête van de medewerkers. Omdat we in oktober zijn begonnen met deze enquête hebben we helaas het hoogseizoen gemist. Hierdoor hebben we maar een relatief klein aantal ingevulde enquêtes en dus zijn de resultaten wat uit verhouding en daardoor geen erg realistische weergave van de werkelijk. In het totaal hebben we 24 enquêtes uit kunnen werken. De resultaten volgen hieronder. We willen namelijk toch een indruk geven van hoe de bezoekers een bezoek aan het museum ervaren en hoe dit misschien nog verbeterd zou kunnen worden.

Als eerst onderzochten we de leeftijdscategorie van de doelgroepen die het museum bezoeken. De leeftijden liepen erg uiteen, maar toch kunnen we stellen dat van de leeftijdscategorie van 51 t/m 60 jaar de meeste mensen het museum hebben bezocht.
Ook de redenen voor een bezoek waren erg verschillend. Zo kwamen veel mensen uit interesse voor dit onderwerp, dit was de een duidelijke meerderheid, veel van hen zijn via internet op het idee gekomen voor dit museum, sommige mensen kwamen op aanraden van anderen, anderen liepen of fietsten toevallig langs en wilden wel een kijkje nemen (dit werd ook gestimuleerd door het bord met daarop 'gratis toegang') en weer anderen zijn op de hoogte gesteld bij Van der Valk.

Toen vroegen we de bezoekers hoe ver ze hebben gereisd om hier te komen. Een grote meerderheid hoefde hiervoor niet van ver te komen, namelijk minder dan vijf kilometer, 5 tot 10 kilometer en enkelen 10 tot 20 kilometer. Toch waren er ook nog twee die meer dan 100 kilometer hebben gereisd. 'Weekendje weg' schreven ze erbij. Jawel, ook dat is mogelijk in dit pittoreske dorp!

Op de vraag 'Vindt u dat er genoeg reclame wordt gemaakt voor het museum/dat het museum goed genoeg promoot wordt?' antwoordden de meeste mensen 'ja' of 'kan beter'. Enkelen hadden hier geen idee van, maar duidelijk is wel dat 'nee' niet in de mensen op komt. Er wordt dus wel degelijk iets aandacht op gevestigd. Dit komt overeen met de blik die de medewerkers hierop hebben.
Net aan de medewerkers vroegen we aan de bezoekers wát er dan beter zou kunnen voor de PR.

Suggesties van hen zijn:

- ✓ Website
- ✓ Met meerdere instellingen samen toerisme promoten
- ✓ Flyers in Nijmegen
- ✓ Media-activiteiten
- ✓ Duidelijk maken welke doelgroep je wil bereiken, daarop PR baseren
- ✓ Reclameborden
- ✓ Advertenties
- ✓ Gemeenteboekje van Cuijk

Aan de bereikbaarheid van het museum hoeft niks te veranderen, want alle ondervraagden hebben positief geantwoord op de vraag of het museum goed te bereiken is, zowel met de auto, fietsend als met het openbaar vervoer.

Op de vraag: 'In welk(e) onderdeel/onderdelen van het museum was u het meest geïnteresseerd?' werden diverse antwoorden genoemd. Toch was er een duidelijke trend in te vinden en valt de toren met het mooie uitzicht over het dorp en de Maas goed in de smaak.
Vooral kijk-, doe-, maar ook lees- als luisterdingen werden gewaardeerd en een aantal bezoekers was vooral erg te spreken over de Romeinse elementen, zoals de brug, in het museum. Mensen vonden het informatief, ze werden goed geholpen en waren geïnteresseerd in de voorwerpen die te bezichtigen zijn.

Ook aan de bezoekers hebben we de vraag gesteld hoe het museum nog leuker en/of interessanter kan worden gemaakt. Vooral reconstructies en spelvormen voor de jeugd kwamen als ideeën aan bod. Door meer interactie en bijvoorbeeld geluiden kan het nog spannender worden om alles te ontdekken.

En of ze nog een keertje terug komen? 'Misschien', 'Ja, denk het wel' en 'Ja, absoluut'!

6. Wat weten de mensen op straat over de Romeinen in Cuijk?

Om een algemeen beeld te krijgen van de kennis van mensen over de Romeinen in Cuijk zijn we de straat op gegaan. Zo hebben we, na enige afwijzingen, eindelijk 40 willekeurige mensen kunnen interviewen. Hiervan kwamen er 13 niet uit Cuijk en 27 wel. Het viel ons erg op dat veel mensen in alle haast die ze op dat moment hadden, géén tijd hadden om antwoord te geven op onze vijf korte ja-nee-vragen. Toch is het ons gelukt, en hieronder volgen de resultaten. Bij het verwerken letten we erop of mensen wel of niet uit Cuijk komen om zo te kijken of mensen in de brede omgeving over dit onderwerp hebben gehoord. Onderscheid in mannen en vrouwen hebben we niet gemaakt, omdat we verwachtten dat dit minder verschillen zou opleveren dan wanneer we op leeftijd selecteerden.

Leeftijdscategorie	Mannen (18)	Vrouwen (22)
0-20	5	9
20-40	2	1
40-65	8	8
65+	3	4

Door dat we het al vrij kleine aantal mensen over acht verschillende categorieën hebben verdeeld, is het uiteraard geen representatief onderzoek. Uit de leeftijdscategorie 20-40 jaar oud hebben we niet één persoon buiten Cuijk benaderd. Dat verklaart het percentage van 0%.

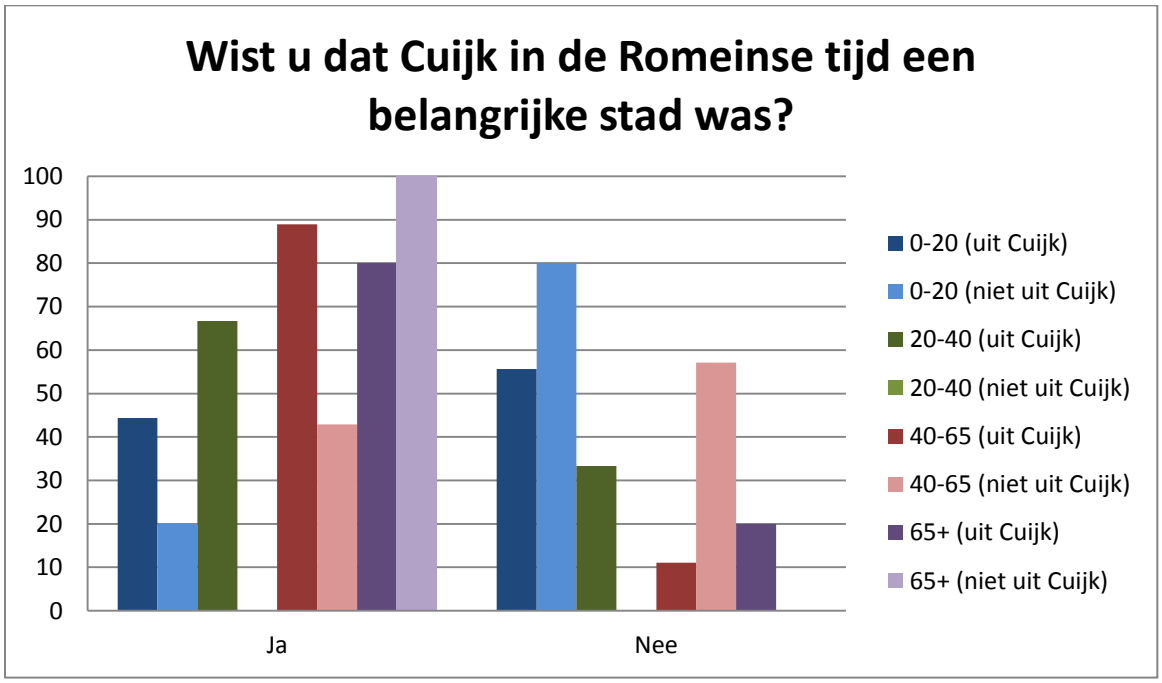

Duidelijk is te zien dat de mensen buiten Cuijk een stuk vaker ‘nee’ hebben geantwoord op deze vraag, met als uitzondering de 65+-ers (dit was dan ook maar een héél klein aantal mensen, dus dit gaat over het algemeen niet op). Cuijk kent haar geschiedenis, maar toch nog niet erg overtuigend. Zo wist de meerderheid van de jongeren, ook uit Cuijk, dit niet.

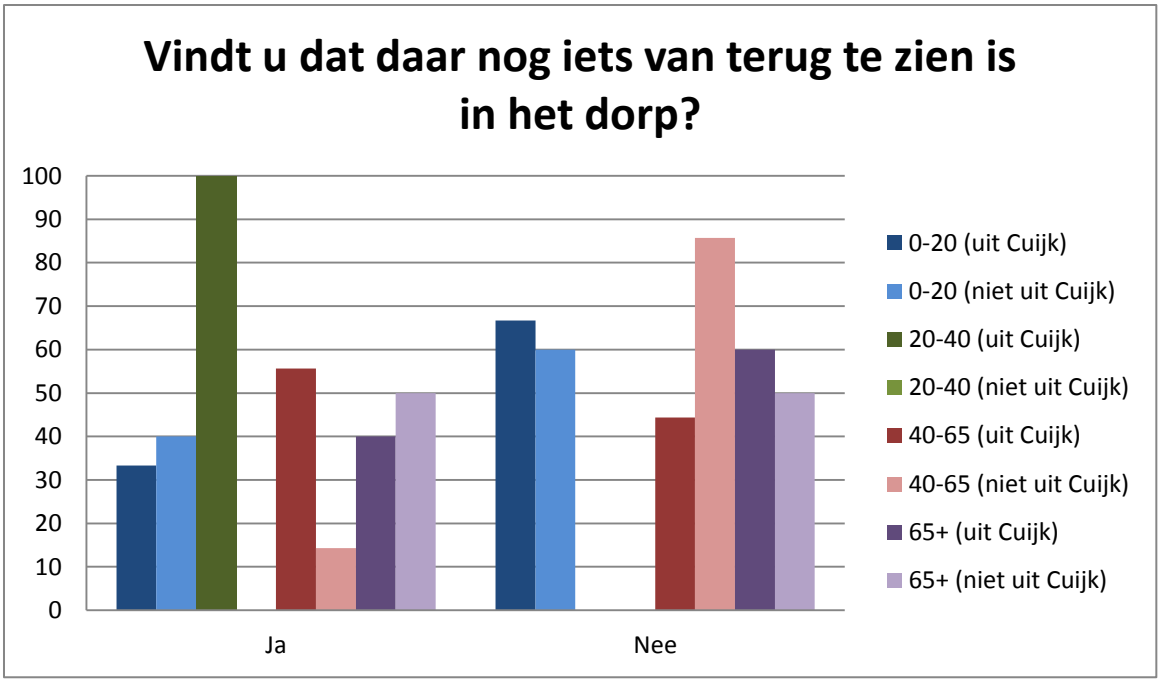

Over het algemeen is een trend te herkennen die erop wijst dat een meerderheid toch vindt dat je niet veel terug kan zien van de Romeinen in het dorp Cuijk.

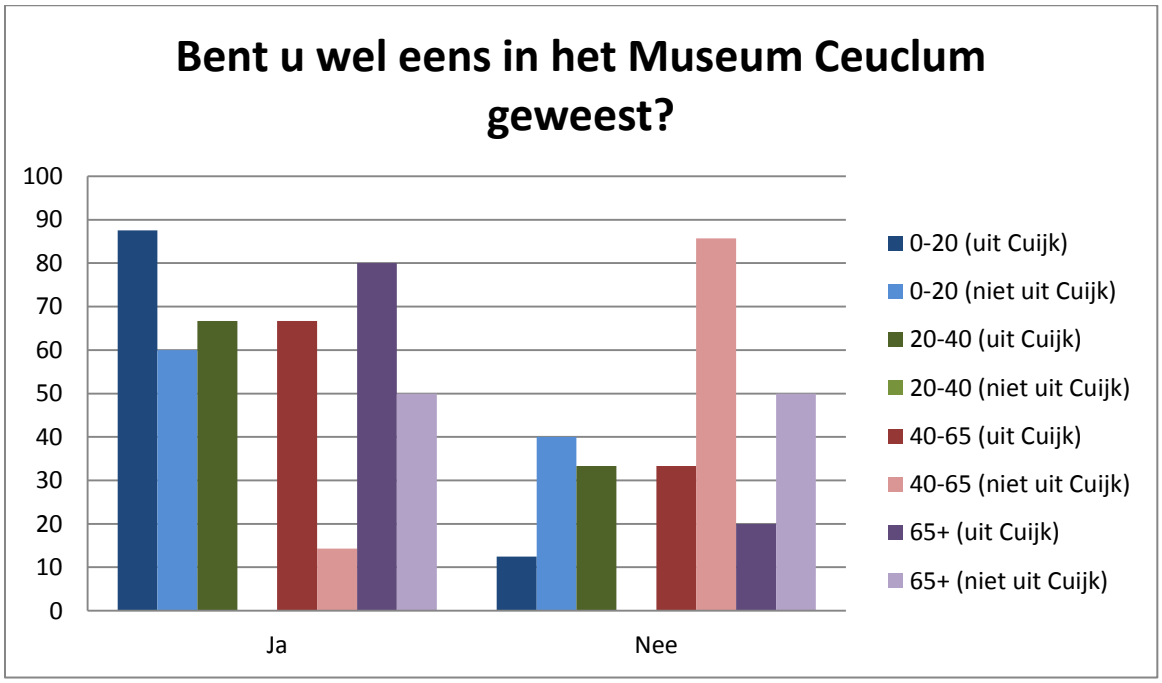

Ook hier is duidelijk is te zien dat de mensen buiten Cuijk vaker aangeven nog nooit in het Museum Ceuclum te zijn geweest. Dat is niet erg raar, maar wat wel opvalt is dat toch nog een heel aantal mensen dat wel in Cuijk woont nog nooit in het museum is geweest. Dat is dus zeker nog een verbeterpuntje.

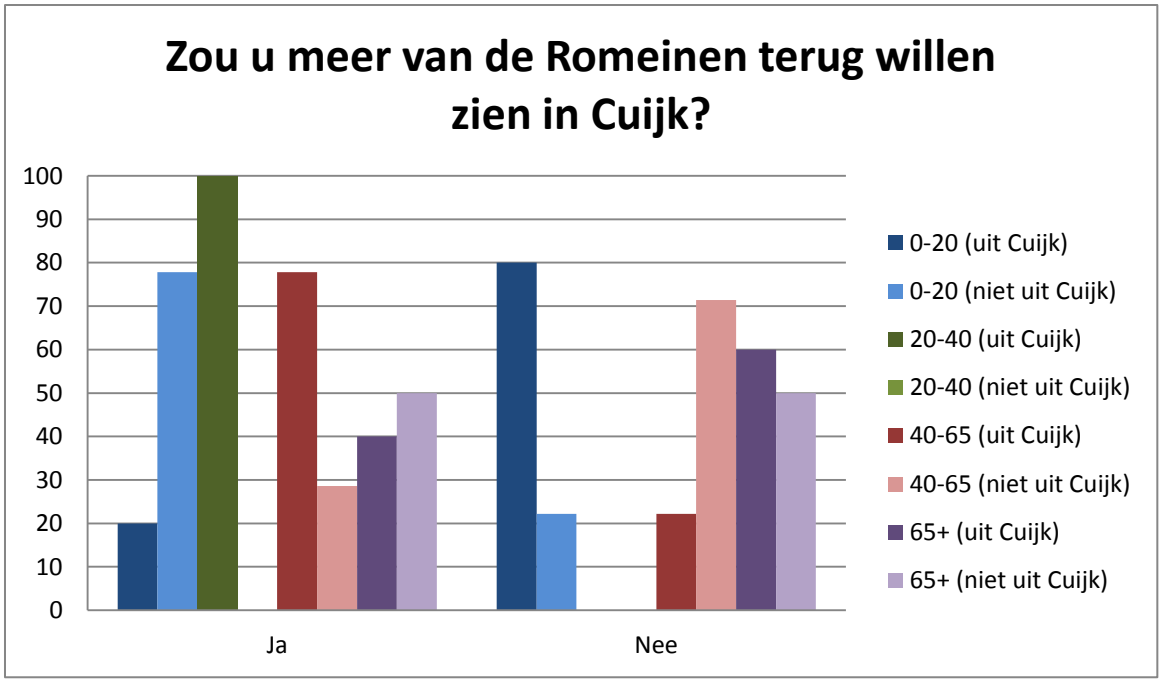

De antwoorden op deze vraag lopen erg uiteen. Maar ondanks het feit dat het natuurlijk niet kwaad kan als er meer aandacht is voor de oude Romeinse tijd in Cuijk, vinden veel mensen het toch niet nodig. Vooral de jongeren uit Cuijk zijn niet erg geïnteresseerd. Voor hen zal het geen meerwaarde hebben wanneer ze meer mee krijgen van de geschiedenis. Maar aan de andere kant: ze weten ook niet wat ze missen. Opvallend is het verschil in resultaat van de jongeren uit Cuijk in vergelijking met de jongeren van buiten Cuijk. De jongeren die niet uit Cuijk komen lijken meer terug te willen zien van de Romeinen dan de jongeren die wel uit Cuijk komen.

7. In welke opzichten loopt het Valkhofmuseum voor op Ceuclum qua aantrekkingskracht voor verschillende doelgroepen?

Zaterdag 6 december hebben wij museum het Valkhof (in Nijmegen) bezocht. Hier hebben wij rondgelopen met in ons hoofd de vraag 'In welke opzichten loopt het Valkhofmuseum voor op Ceuclum qua aantrekkingskracht voor verschillende doelgroepen?'.

Ons is opgevallen dat het museum erg gericht is op rondleidingen voor de verschillende klassen van zowel de basisscholen als het middelbaar onderwijs. Zo zijn er wel 11 verschillende rondleidingen en activiteiten bij de verschillende historische tijden voor leerlingen van de basisschool. Hierbij komt nog de mogelijkheid tot voorbereiden van het thema in de klas. Ook voor de middelbare school heeft het museum een breed assortiment. Er zijn 11 rondleidingen speciaal georganiseerd voor middelbare scholieren.
De rondleidingen betreffen ook de moderne kunst en andere exposities, het gaat dus niet alleen om de Romeinen.

Ook biedt het Valkhof een kleurrijke Romeinse werkplaats aan waar kinderen van 7 tot 12 aan de slag kunnen gaan met echte museumobjecten. Hier ontdekken ze de Peutingerkaart, een skelet van een Romeins paard en kunnen ze meewerken aan het ontwerpen van een Romeinse muurschildering. Dit is een erg goede manier om ook de jongere doelgroep kennis te laten maken met het museum en de Romeinen.

Een andere vorm van interactie dat het Valkhofmuseum aantrekkelijk maakt is de digitale highlight tour die je kan maken met behulp van de app TourTodo. Hiermee wordt je snel op alle bezienswaardigheden in het museum gewezen en kom je overal net iets meer van te weten dan wanneer je op eigen houtje door het museum wandelt. Een nadeel van deze app is dat de informatie alleen door een kleine lap tekst wordt overgebracht en je dus wel net wat meer moeite moet doen om achter het verhaal te komen. Leuker zou het zijn om door middel van filmpjes of geluidsopnames in combinatie met plaatsjes en/of reconstructies door het museum te worden geleid.

Als we kijken naar de jaarverslagen van 2008 tot en met 2013 van het museum komen we een opvallend verloop van het aantal bezoekers tegen.

Jaar	Aantal bezoekers
2008	110.571
2009	109.307
2010	80.026
2011	84.882
2012	96.366
2013	95.653

Te zien is dat het verschil tussen het hoogte- en het dieptepunt erg groot is, dit scheelt namelijk zo'n 80 bezoekers per dag. Zou de enorme terugloop in de loop van 2009-2010 de oorzaak zijn van de crisis of heeft dit andere redenen gehad? De plannen voor een verbouwing zijn paraat, misschien lukt het na deze herinrichting om het gemiddelde van 100.000 bezoekers per jaar fors kunnen overtreffen.

De financiering van het museum komt vanuit verschillende instanties:
Structurele subsidie
Gemeente Nijmegen
Provincie Gelderland

Projectsubsidie en sponsoring
BankGiro Loterij
Stichting MuseumJaarkaart
Stichting PRA
Stichting Casterenshoeve
Stichting Bylandt
Prins Bernhard Cultuurfonds
Stichting Gelders Erfgoed
Provincie Gelderland
Labrys Reizen

In het museum hebben wij verschillende ideeën opgedaan die ook in Ceuclum echt iets toe zullen voegen. Zo vonden wij de werkplaats voor kinderen ontzettend leuk, maar ook bijvoorbeeld het volgende: een kluis met een sleutel die ze in de Romeinse tijd gebruikten. Zo kom je op een speelse manier achter de werking van het slot. Probeer die kluis maar eens open te krijgen, dan is opgeven er niet bij, het slot moet en zal open gaan. Ook wordt je nieuwsgierig gemaakt, want wat zal er in de kluis zitten?

De hele Peutingerkaart op de muur. Zo kun je er zelf achter komen waar Ceuclum eigenlijk lag in het Romeinse Rijk. En hoe wisten die Romeinen overal de weg?

Voor nog meer ideeën, zie de conclusie!

8. Onze eigen bijdrage aan de bekendheid rondom dit onderwerp:

Tentoonstelling 'Ceuclum Eternum' in de school

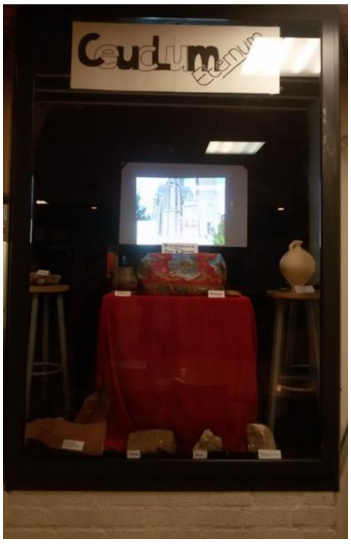

Van 29 oktober tot en met 14 november hebben we in de vitrine van de kleine aula in onze school een kleine tentoonstelling gehad over de Romeinen in Cuijk. Ook hierbij zijn we vooral ingegaan op de vraag hoe dit nu nog zichtbaar is in het dorp.
Op twee posters werd uitgelegd wat je op de Maaskade terug kan vinden van de Romeinse brug en tempels. Ook exposeerden we verschillende museumstukken, waaronder een olielampje, een schaal met twee bakjes, twee vazen, een stuk van de Romeinse weg en bouwmaterialen. Het Museum Ceuclum heeft ons deze stukken in bruikleen gegeven en heeft het project ondersteund.

Op de achtergrond was een PowerPointpresentatie te zien met daarin verschillende beelden uit de applicatie van het Buitenmuseum Cuijk, ontwikkeld door The Missing Link. Zo werd voor iedereen duidelijk hoe bijvoorbeeld de Maaskade, de HEMA, de Grotestraat en de plaats van de kerk er in de tijd van de Romeinen uitzagen.

In de tijd dat de tentoonstelling te zien was, hebben we vanuit verschillende hoeken reacties gehad: complimenten van leraren en vragen van leerlingen. Natuurlijk weten we dat lang niet alle leerlingen er bij hebben gestaan om eens precies te kijken wat er allemaal te zien was, maar toch hebben we gemerkt dat men er wel wat van heeft meegekregen.

Conclusie

Door middel van de verschillende deelvragen die aan bod zijn geweest en door onze eigen ervaringen die we hebben opgedaan in de tijd dat we bezig zijn geweest met het onderzoek, kunnen we een antwoord formuleren op onze hoofdvraag: 'Hoe zet Cuijk Ceuclum weer op de kaart?'
Zoals aangekondigd doen we dat in de vorm van een lijst met aanbevelingen. Deze zijn bedoeld voor alle organisaties die hier iets aan kunnen hebben en in het bijzonder voor de Werkgroep Archeologie en voor het Museum Ceuclum, die bezig zijn met het ontwerpen van een Romeinse Museumtuin.

Om de aanbevelingen op een overzichtelijke manier te presenteren, verdelen we ze in drie categorieën:

- *Doe-dingen*: dit zijn voornamelijk activiteiten en kleine uitdagingen die bezoekers zelf kunnen doen, wanneer ze een bezoek brengen aan een Romeinse bezienswaardigheid in Cuijk. Zo worden mensen een klein beetje uitgedaagd om net iets meer te weten te komen van het onderwerp, dan wanneer ze alleen kunnen rondkijken. Uit zowel de enquêtes die we hebben gehouden op de middelbare school als uit de enquêtes in het museum, is gebleken dat mensen erg graag dingen zelf doen om op deze manier de Romeinse tijd te ontdekken.

- *Beleving*: onder de categorie beleving vallen verschillende dingen die er voor zorgen dat mensen zich beter kunnen verplaatsen in de Romeinen en die maken dat mensen de Romeinse tijd beleven. Uit de enquêtes is gebleken dat mensen graag naar dingen kijken en dat het horen van verhalen ook erg in de smaak valt. Van de middelbare scholieren hebben velen aangegeven dat het 'zich wanen in een Romeinse wereld' voor hen iets toe zou voegen wanneer ze zich bijvoorbeeld in het museum of in de museumtuin bevinden.

- *Doelgroepgerichte communicatie*: hiermee worden alle zaken bedoeld die in de PR voor de Romeinse bezienswaardigheden kunnen worden verbeterd. Het is belangrijk om de doelgroepen die je wil bereiken op een gerichte en geschikte manier te benaderen. De manier waarop dit gebeurt, is dus erg verschillend voor alle doelgroepen.

Ons onderzoek leidt tot de volgende aanbevelingen

Doe-dingen

- Bij ons bezoek aan het Valkhofmuseum hebben we gelet op kleine, maar wel uitdagende, doe-dingen. Zo zijn we een Romeinse kluis tegen gekomen, waarbij het slot precies zo werkt als de sloten in die tijd. Uit nieuwsgierigheid probeer je dit kastje open te krijgen en wanneer dit gelukt is, heb je er meteen iets van op gestoken. In de kluis zie je verschillende, opgegraven delen van dit slot. Het heeft dus echt bestaan en mensen gebruikten het toen net zoals wij nu sleutels voor sloten gebruiken.
  Dit is een voorbeeld van een heel simpele manier waarop je wordt uitgedaagd en ook leert hoe iets, wat in het leven van alledag voor ons vanzelfsprekend is, in de Romeinse tijd functioneerde. Volgens ons is dit erg leuk voor in de toekomstige museumtuin of in het museum.

- Wat je erg vaak terug ziet in een museum en wat, zo vernamen wij uit de ingevulde enquêtes van de verschillende doelgroepen, erg aantrekkelijk is voor de jeugd is een speurtocht door het museum. Op deze manier word je uitgedaagd om net iets meer op te letten in het museum en na te denken over de dingen die je ziet, hoort of leest. Door middel van vragen en puzzels is het de bedoeling om tot een oplossing te komen. Zo worden kinderen gestimuleerd hun best te doen om alle benodigde informatie te verzamelen.
  Dit is volgens ons budgettair prima haalbaar, want eigenlijk is hier alleen een blad voor nodig met een uitgedacht geheel van vragen en puzzeltjes, waarvan de antwoorden leiden tot een uiteindelijke oplossing, die bij de balie kan worden gecontroleerd en eventueel beloond.

- Een voorstel dat op één van de ingevulde enquêtes van het Merletcollege stond, was het spelen van een vechtgame in de Romeinse tijd. Een game met een gladiatorengevecht zou natuurlijk heel leuk zijn. Maar het is ook leuk als het virtuele spel, dat voor het Buitenmuseum ontwikkeld wordt, ook in het museum beschikbaar is op bijvoorbeeld een daar aanwezige tablet of televisiescherm. Op deze manier kunnen mensen in het museum, op een gemakkelijke en speelse manier de tijd van de Romeinen verkennen en is het Buitenmuseum ook toegankelijk voor mensen die geen eigen telefoon of tablet tot hun beschikking hebben.

- In het Valkhofmuseum hebben wij, zoals eerder besproken (zie pagina 28), nog iets erg leuks gezien. Daar is namelijk een speciale werkplaats voor kinderen, waar ze zelf aan de slag gaan met museumstukken.
  Wij denken dat, wanneer er een hoekje in het museum of in de museumtuin zal komen waar kinderen zelf bezig kunnen zijn, ouders sneller met hun kinderen naar het museum zullen gaan en kinderen het bezoek als leuk en misschien zelfs interessant ervaren. Door heel simpele dingen kunnen ze op hun eigen niveau leren over de Romeinse tijd. Dingen doen en herkennen spreekt immers het snelst tot de verbeelding.

- Wanneer er geen ruimte of budget is voor deze junior werkplaats, zou dit ook kunnen in de vorm van maandelijkse (?) workshops, in bijvoorbeeld pottenbakken, zelf opgravingen doen, een Romeinse brug bouwen of een gladiatoren gevecht naspelen (in een Romeins kostuum). Ook zijn deze workshops een idee wanneer je er een andere doelgroep dan kinderen mee wil trekken. Zo is een cursus pottenbakken, een lezing over de Romeinse tijd (al dan niet over Ceuclum) of een rondleiding door Cuijk, waarbij wordt ingegaan op alle Romeinse elementen, ook ontzettend leerzaam en interessant voor volwassenen.

Beleving

- Om te zorgen dat mensen de Romeinen goed kunnen plaatsen, is het belangrijk dat ze een duidelijk beeld hebben van het Romeinse Rijk. Erg verhelderend hiervoor zijn overzichtskaarten van de grenzen van het gehele Rijk en van de grens zoals deze liep in Nederland. Hierbij kunnen ook de namen van de Romeinse vestingen worden genoemd en de plaatsnamen zoals

deze nu zijn. Zo krijgen mensen een goed overzicht van hoe het Romeinse Rijk eruit heeft gezien en wat er allemaal toe behoorde. De kaarten kunnen in het museum of in de museumtuin komen. Ook dit idee hebben we opgedaan in het Valkhofmuseum.

- De Peutingerkaart, de landkaart van de Romeinen, is een document dat veel lijkt op de landkaart zoals wij die nu kennen. Toch kent het veel verschillen. Door de verschillen en overeenkomsten te vergelijken, kom je er achter hoe de Romeinen te werk gingen wanneer ze zich wilden oriënteren op een bepaalde plek. Met deze kaart kunnen ook wij ons oriënteren in het Romeinse Rijk en we kunnen plaatsen van nu herkennen. Zo kunnen we bijvoorbeeld Ceuclum (Cuijk), Noviomagi (Nijmegen) en Blariaco (Blerick) terugvinden.
  Ons lijkt het leuk als deze gehele kaart te zien is in de museumtuin op een van de muren, zodat iedereen zelf kan zoeken naar Ceuclum in het Romeinse Rijk. In het museum zou dit ook kunnen, maar hier hangt al een fragment van de Peutingerkaart waar Ceuclum op staat en hiermee is dit raadsel dus al ontrafeld. Nog een ander idee om de muren van de Romeinse museumtuin op te vullen, is het verwijzen naar de Romeinse tempel die in Cuijk heeft gestaan en nu is opgebouwd in het Archeon. Er zou een groot spandoek met een foto van deze tempel kunnen worden opgehangen aan een van de zijden.

- Uit de enquêtes kunnen we concluderen dat men het interessant vindt reconstructies te zien om zo er achter te komen hoe Cuijk er in de Romeinse tijd uit heeft gezien. Zo hebben we op de basisschool steeds een plaatje laten zien waarop het oude Cuijk te zien was en daarna eentje van dezelfde plek maar dan van deze tijd. Zo hebben ze kunnen zien dat de kerk er in de Romeinse tijd nog helemaal niet stond en dat er een brug lag over de Maas. Het beeldmateriaal van de reconstructies is afkomstig uit de toekomstige app van het Buitenmuseum en deze hebben wij ontvangen van Boudewijn Goudswaard.
  Dit onderdeel in de les viel erg in de smaak en ook in de enquêtes in het museum zijn we dit meerdere malen tegengekomen. Het lijkt ons dan ook een goed en leuk idee om deze reconstructies ook in het museum en/of de museumtuin terug te laten komen. Dit kan door middel van bewegende beelden, maar ook kunnen er platen van deze beelden worden gemaakt. Net als bij het virtuele spel (zie ‘doe-dingen’, punt drie) heeft dit ook als voordeel dat mensen die geen telefoon of tablet tot hun beschikking hebben, toch iets van het Buitenmuseum kunnen zien. Dit dan echter niet op de plaats zelf.

- Wat we in alle verschillende onderzoeken hebben zien terugkomen, is dat mensen informatie graag tot zich nemen in de vorm van filmpjes. Ook uit eigen ervaring kunnen we zeggen dat dit zeker helpt om interesse te wekken. Natuurlijk is het wat lastiger om filmpjes over de Romeinen te vinden, want videocamera’s hadden ze in die tijd nog niet. Toch hebben we daar wel wat ideeën bij. Zo zouden er filmpjes gezien kunnen laten worden over dit onderwerp, van bijvoorbeeld ‘Het Klokhuis’ of ‘Vroeger & Zo’. Dit zijn informatieve televisieprogramma’s voor kinderen. Ook zouden er fragmenten van films over de Romeinen getoond kunnen worden, zoals van ‘Asterix en Obelix’ of ‘Spartacus’. Tot slot zouden mensen beeldmateriaal van opgravingen, zoals van de Romeinse brug, kunnen bekijken.
  Dit is misschien wel wat lastiger te realiseren, omdat het ruimte voor en aanschaf van verschillende schermen vergt, maar toch denken we wel dat dit zeker iets zal toevoegen.

- Toen wij een kleine rondleiding kregen van Jantinus Koeling, voorzitter van de Werkgroep Archeologie Cuijk en vrijwilliger in het museum, kwamen wij tot onze grote verbazing tot een ontdekking. Natuurlijk was dit helemaal geen spectaculaire ontdekking, maar wij wisten hier nog niets vanaf. We zijn al wel zo'n honderd keer over de Maaskade gefietst, gerend of gestruind, maar nog nooit hebben wij er bij stil gestaan waarvoor al die lijnen nou eigenlijk waren. Jantinus vertelde ons dat je aan die lijnen precies kan zien waar vroeger bijvoorbeeld de tempel, de brug en de grachten hebben gestaan en gelegen. Wij geloven niet dat we de enigen zijn in heel Cuijk die hier niets van wisten. Daarom lijkt het ons een goed idee als er op de Maaskade een informatiepaneel komt te hangen, welke uitlegt wat al deze lijnen betekenen. Dit hoeft niet heel uitgebreid en natuurlijk zal lang niet iedereen dit lezen, maar toch voegt dit voor de liefhebbers, volgens ons, ontzettend veel toe. Het lijkt ons ook slim om in het museum hiernaar te verwijzen.

- Omdat we al een hele tijd bezig zijn met de verschillende manieren waarop je informatie kan overbrengen op verschillende doelgroepen, zijn we ons gaan oriënteren op dit gebied. Van Fred van der Valk hoorden we van het bestaan van een luisterkei. Op deze manier worden mensen verrast en zo kunnen ze nieuwsgierig worden naar wat de kei allemaal te vertellen heeft. Wij denken dat het een vernieuwend en verrassend effect zal hebben als er op een of meer plekken in Cuijk zo'n kei zal liggen. Dit kan bijvoorbeeld langs de route van het Buitenmuseum, voor mensen die toch graag iets mee willen krijgen van de Romeinse geschiedenis, maar geen telefoon of tablet hebben. Ook zou er zo'n luisterkei kunnen komen buiten bij het museum, in het museum, op de maaskade bij de markeringen of in de museumtuin.

- 'Cuijk bij kaarslicht' (of 'Ceulcum Luminatum') is een idee dat in de loop van de tijd bij ons is opgekomen. Het idee hiervan is een sfeervol winteravondevenement te organiseren dat in het teken staat van de Romeinse geschiedenis van Cuijk. Deze avond zal voornamelijk aan de voorzijde het Museum Ceuclum plaatsvinden. Vanaf daar heb je goed uitzicht op de Maaskade. Op de Maaskade zijn diverse markeringen aangebracht die laten zien wat er in de Romeinse tijd op die plek heeft gestaan of is geweest. Wanneer deze lijnen met talloze kaarsjes (of misschien olielampjes) worden bezet en daardoor worden verlicht, zijn ze vanaf de Maasboulevard goed te zien. Een verhalenverteller zal daar een meeslepend en boeiend verhaal vertellen over de Romeinen die precies op de plek waar de mensen dan staan, hebben geleefd. Om het extra sfeervol te maken zou een speciale muziekgroep kunnen worden ingezet om het Romeinse karakter van de avond te versterken. Natuurlijk moeten het museum en de museumtuin open zijn en er kan ook een route langs de kerk worden uitgezet.
  Dit evenement kan klein blijven, maar het kan ook heel groots worden opgezet. Zo kunnen horecagelegenheden hierop inspringen om iedereen van glühwein en warme chocomel te voorzien. Het zou ideaal zijn om deze avond te houden op een koopavond. Dit zorgt voor meer aanloop en hierdoor is er ook in de rest van het dorp nog iets te beleven. Deze 'kaarsjesavond' is volgens ons een ideale manier om Ceuclum onder de aandacht te brengen en natuurlijk zou dit een perfecte gelegenheid kunnen zijn om de app van het Buitenmuseum te lanceren.

- Om ook iets van de Romeinse geschiedenis van Cuijk aan mensen buiten Cuijk mee te geven, kan het een idee zijn om tijdens grote evenementen, zoals de Nijmeegse Vierdaagse of (de 'Kroegentocht' met) carnaval hier aandacht op te vestigen. Zo zou de doortocht door Cuijk er eentje kunnen worden met een Romeins tintje; het is namelijk de enige keer per jaar dat je in Cuijk de Maas per brug kan oversteken. Dat is toch bijzonder.
  Natuurlijk is de carnaval het ideale moment om de Cuijkse Romeinen onder de aandacht te brengen, want wanneer zijn er nou nog meer 20.000 mensen in het dorp? Misschien is het Romeinse verleden van Cuijk wel een leuk thema voor de 31e editie van de Kroegentocht?

Doelgroepgerichte communicatie

- Wij vinden, en veel bezoekers, medewerkers en leerlingen met ons, dat de PR van het museum verbeterd kan worden. Tegenwoordig maken veel mensen gebruik van social media en daar ligt dan ook een mogelijkheid voor het museum om een grotere doelgroep te bereiken. De fotoarchiefdienst van Cuijk maakt gebruikt van een Facebookpagina en bereikt hiermee bijna 1400 mensen. Dit geeft aan dat Facebook wel degelijk een goed medium is om mensen van verschillende doelgroepen te bereiken.
  Het is een goed idee als ook het Museum Ceuclum een Facebookpagina maakt, net als andere musea, om op deze manier meer bekendheid te creëren en mensen op de hoogte te houden van actualiteiten. Wel zouden wij aanraden dit te doen als persoon 'Museum Ceuclum' (hierbij heb je de mogelijkheid zelf vrienden uit te nodigen en zo een groter netwerk te maken) en niet als groep of plaats. Op deze pagina kan ook wekelijks een foto van een object worden geplaatst met een korte tekst.

- Naast een Facebookpagina zijn er nog diverse andere mogelijkheden om actualiteiten aan te kondigen. Dit kan bijvoorbeeld via Twitter. Het Land van Cuijk heeft een eigen Twitteraccount (@landvancuijk), met meer dan 1500 volgers, en vermeldt hierop veel over de culturele activiteiten die in de regio plaatsvinden. Hiermee zou contact opgenomen kunnen worden, zodat ook berichten over de Romeinse ontwikkelingen in Cuijk kunnen worden verspreid. Verder kan een groter publiek worden bereikt door middel van kranten, bijvoorbeeld kan er een wekelijks stukje in het Cuijks Weekblad worden gepubliceerd, misschien een eigen rubriek 'Cultureel Cuijk'?

- Museum Ceuclum met de bijbehorende Romeinse museumtuin kunnen zich beter profileren door vindbaar te zijn op de verschillende museumsites. Ook is het ons opgevallen dat in de gemeentegids van Cuijk het Museum Ceuclum met moeite te vinden is en dat in het hoofdstuk 'Cuijk Historisch' geen spoor te vinden is van de hele Romeinse geschiedenis van Cuijk. Op www.cuijk.nl is daarentegen genoeg aandacht hiervoor.

- Wat wij op de site van de gemeente ook tegen zijn gekomen is de CuijkseCanon. Deze website is van de fotoarchiefdienst in Cuijk (FAD). De uitvoering hiervan is teleurstellend. Juist omdat deze website duidelijk vernoemd staat op de website van de gemeente en omdat het een prachtige opzet is om de Cuijkse geschiedenis ook op het internet te laten leven, is het erg jammer dat deze zo weinig informatie bevat. Het zou volgens ons veel toevoegen wanneer deze site wordt uitgebreid en wordt gekoppeld aan de verschillende plaatselijke instanties die zich bezig houden met de geschiedenis van Cuijk en aan de website van het

Buitenmuseum. Ook kunnen er verwijzingen worden gedaan naar de bezienswaardigheden in het dorp. Zo is er één duidelijke website die genoeg informatie bevat over de Cuijkse geschiedenis en die je tegelijk wegwijs maakt in het dorp.

- Het Museum Ceuclum heeft zelf een prachtige website. Helaas kwamen wij er achter dat dit alleen het geval is wanneer je deze bekijkt op de computer. Wanneer je de website op je telefoon of tablet wil openen, doet die het niet. Dit komt doordat Adobe Flash Player vereist is. Wij raden het museum daarom aan om ook een mobiele versie van de website te maken.

- Voor ons onderzoek hebben we lessen gegeven op basisschool 'De Waai'. Hierbij wilden we kijken welke manier van informatieoverdracht bij de leerlingen het best in de smaak viel. Tot ons grote geluk konden we concluderen dat de les hen zeer goed is bevallen. De leerlingen waren erg enthousiast. Om die reden willen wij dit graag bij onze aanbevelingen zetten, omdat het een erg goede manier is op alle basisschoolleerlingen te bereiken voor dit onderwerp. Wanneer elk jaar in elke groep 8 een les, die nog geen uur hoeft te duren, wordt gegeven over de Romeinen, zullen al deze leerlingen zich al een beetje bewust zijn van de Romeinse geschiedenis van Cuijk. Op deze manier is er een kans dat ze, wanneer ze in hun latere schoolcarrière nog eens in aanraking komen met dit onderwerp, al enige interesse hebben voor de Romeinen. In ieder geval is de basale algemene kennis, die elke inwoner van Cuijk volgens ons moet hebben, hen bijgebracht.

- Een bezoeker van het museum heeft in de enquête een suggestie gedaan hoe de PR van het museum nog meer verbeterd kan worden. Het idee is om tijdens Cuijk Keigoed of de Culturele dag Cuijk een kraam neer te zetten van de verschillende organisaties, die te maken hebben met de geschiedenis van Cuijk, waaronder het Museum Ceuclum. Zo kunnen deze blijk geven van hun bestaan en bekendheid creëren onder het Cuijkse publiek.

Museum Ceuclum te Cuijk

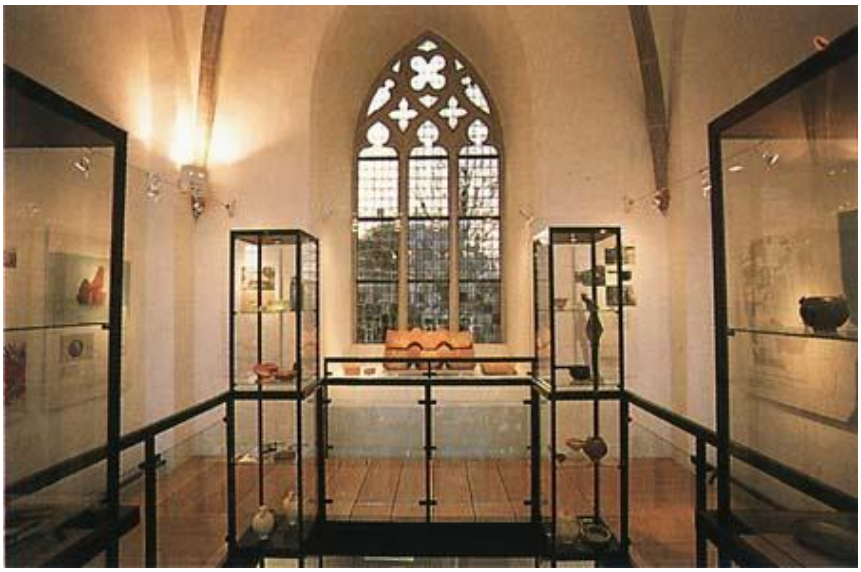

Slot

Door het maken van dit profielwerkstuk hebben we veel geleerd over ons eigen dorp Cuijk. We vonden het een interessant onderwerp en we hebben gemerkt dat er veel meer mensen zijn die zich hiermee bezighouden dan we in eerste instantie hadden verwacht. Het was voor ons dan ook de uitdaging om al deze verschillende belanghebbenden en geïnteresseerden te benaderen, omdat iedereen zijn eigen ideeën en mening heeft bij de ontwikkelingen.

Zonder de hulp van een aantal mensen was het nooit gelukt om dit werkstuk te maken tot dat wat het nu is. We willen graag de Werkgroep Archeologie Cuijk, in het bijzonder Ton van der Zanden, Jantinus Koeling en Jenny Berendes, bedanken voor het meedenken, de aandacht, het intensieve contact en de uitleen van de museumobjecten voor onze tentoonstelling. Ook willen we de vrijwilligers van het Museum Ceuclum bedanken dat zij hebben meegeholpen bij het enquêteren van de bezoekers en de medewerkers.
Dan willen wij ook graag onze dank betuigen aan Boudewijn Goudswaard, Fra Jurgens en Fred van der Valk voor hun tijd, interesse en hulp.
Dank ook aan basisschool 'De Waai' voor de medewerking.

Tum libenter gratias agere Anja Klein Overmeen volumus. Haar betrokkenheid, de snelheid waarmee ze steeds alles had nagekeken en haar positiviteit jegens onze werkwijze en ons werkstuk waren een grote steun.

We hopen dat u ons profielwerkstuk met plezier hebt gelezen en dat u er ook nog wat van hebt opgestoken.

CEUCLUM ETERNUM!

Floor Hurkens
Janneke Hillenaar

Bronnenlijst

Deelvraag 1:

- Lokale instanties
  http://www.museumceuclum.nl/
  http://www.archeologiecuijk.nl/
  en gesprek met de Werkgroep Archeologie Cuijk
- De gemeente
  http://www.cuijk.nl/over-gemeente-cuijk/archeologie_3884/item/archeologisch-beleid_4065.html
  en gesprek met Fra Jurgens van de gemeente Cuijk
  http://cultureelerfgoed.nl/publicaties/archeologie-voor-gemeenten-vragen-en-antwoorden
  http://www.brabant.nl/loket/producten-en-diensten/subsidies/detail.aspx?id=11341
  http://www.brabant.nl/applicaties/regelingen/regeling-detail.aspx?r=828
- De provincie
  http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/cultuur/erfgoed-en-monumenten/archeologie.aspx
  http://www.arcbv.nl/faq/
- The Missing Link
  http://www.the-missinglink.nl/
  en gesprek met Boudewijn Goudswaard, directeur van The Missing Link

Deelvraag 2:

- http://www.boxmeer.nl/website/nieuwsberichten_3253/item/provincie-bezoekt-start-geschiedenisproject-in-boxmeer-en-cuijk_35066.html
  en het gesprek met Boudewijn Goudswaard
- http://www.cuijk.nl/document.php?m=5&fileid=46915&f=99db6d64e27546888c3c4f91f4677b9b&attachment=0&c=36713
  en gesprek met Fra Jurgens van de gemeente Cuijk
  en gesprek met Fred van der Valk

Deelvraag 7:

- Jaarverslagen:
  - http://www.museumhetvalkhof.nl/images/stories/downloads/Jaarverslag/Jaarverslag%20Musem%20het%20Valkhof%202013%20DEF_small.pdf
  - http://www.museumhetvalkhof.nl/images/stories/Jaarverslag_Musem_het_Valkhof_2012_DEF_96dpi.pdf
  - http://www.museumhetvalkhof.nl/images/stories/MHV_Jaarverslag_2010_SP.pdf
- Folders uit het Valkhofmuseum (en het bezoek zelf)

Logboek

Datum?	Wat gedaan?	Afspraken?	Waar?	Opmerkingen?
11/09	Eerste bespreking: onderwerp en brainstormen		Op school	Meteen overlegd met begeleider
19/09	Vraagstelling opgesteld	Contact leggen met de Werkgroep Archeologie Cuijk	Thuis	
23/09	Contactmoment met begeleider		Op school	
29/09	Afspraak met de Werkgroep Archeologie Cuijk	Nieuwe afspraak gemaakt voor museumbezoek (Ceuclum)	In de werkplaats van de Werkgroep	
02/10	Contactmoment met begeleider	Nieuwe vraagstelling opstellen	Op school	
06/10	Nieuwe vraagstelling en to-do-list opgesteld		Op school	
06/10	Eerste inlevermoment		Op school	
07/10	Enquêtes gemaakt en afspraken gemaakt met de gemeente en Boudewijn Goudswaard (Archeoloog)		Thuis	
07/10	Museumbezoek (Ceuclum) en enquêtes achtergelaten		Ceuclum	
13/10	Voorbereiding afspraken komende week		Thuis	
14/10	Afspraak met Werkgroep Archeologie en museum Ceuclum ter voorbereiding tentoonstelling	28/10 Tentoonstelling in de vitrine inrichten	In de werkplaats van de Werkgroep	
15/10	13.45u afspraak met Boudewijn Goudswaard 16.30u afspraak met Fra Jurgens van de gemeente	Helpen bij lancering van de app op nog nader te bepalen manier	Bij Van der Valk In het gemeentehuis	
16/10 (PWS-dag)	- Enquête gemaakt voor de leerlingen en voorgelegd in 8 klassen - Geschreven aan		Op school	

	profielwerkstuk			
17/10 (PWS-dag)	- Powerpoint tentoonstelling - Tentoonstelling voorbereidingen - Geschreven aan profielwerkstuk - Gemaild voor onderzoek op basisschool	Floor gaat onderzoek op basisschool voorbereiden Janneke maakt deelvraag 1 af En allebei een informatieposter af Na de vakantie is het allebei gebeurd	Op school	
28/10	Tentoonstelling in de vitrine klaargemaakt (van 29/10-14/11)		Op school	2,5 uur
10/11	Verwerking enquêtes leerlingen		Thuis	
11/11	Verwerking enquêtes leerlingen en nieuwe indeling deelvragen	Janneke maakt deelvraag 1 Floor maakt deelvraag 2	Op school	
12/11	Lezing over de Romeinse brug en de plannen in Cuijk door Boudewijn Goudswaard		Café De Bond	
15/11	Verwerking enquêtes leerlingen		Thuis	
17/11	Verwerking enquêtes leerlingen en museum		Op school	
24/11	Verwerking enquêtes museum		Thuis	
26/11	Basisschoolles voorbereiden		Thuis	
28/11	Basisschoolles afmaken, afspraak maken bij het Valkhofmuseum en enquête voor op straat maken		Thuis	
1/12	Afspraak Van der Valk (10.30u) Basisschoolles op de Waai aan groep 8			
2/12	Resultaten verwerken		Thuis	
3/12	Enquête houden op straat (in het dorp) en daarna alle resultaten verwerken		Thuis	

6/12	Bezoek het Valkhof			
7/12	Afmaken deelvragen		Thuis	
8/12	Conclusie		Op school	
9/12	Conclusie en afronding		Thuis	
10/11	Slot en afronding		Thuis	

Bijlagen

Enquête leerlingen Merletcollege (Cuijk, grotestraat) - Romeins Cuijk weer terug op de kaart

Wij zijn Janneke Hillenaar en Floor Hurkens uit 6 vwo. Voor het vak Latijn zijn wij bezig met een profielwerkstuk over de Romeinen in Cuijk. Hierbij gaan wij vooral in op het terug op de kaart zetten van Ceuclum. We willen publiciteit trekken voor onder andere het museum, maar ook voor de toekomstige Romeinse tuin en andere bezienswaardigheden in Cuijk. Om er achter te komen hoe we jullie interesse voor dit onderwerp kunnen wekken, houden we een enquête.

Ik ben een:

- Jongen
- Meisje

Ik zit op:

- Mavo
- Havo eXceL
- Havo
- Atheneum
- Gymnasium

Ik zit in klas:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Wist je dat Cuijk een belangrijke stad was in de Romeinse tijd?

- Ja, zeker
- Ja, wel eens van gehoord
- Nee, niet echt
- Nee, heb ik nooit iets over gehoord

Vind je dat je nu nog iets van de Romeinen terug kan zien in Cuijk?

- Ja
- Nee, ik let daar niet op
- Nee, ik zie er niks van terug

Zou je het interessant vinden als hier meer van te zien is in het dorp?

- Ja, dat lijkt me leuk
- Maakt me niet zoveel uit
- Nee, het heeft voor mij geen meerwaarde
- Nee, ik vind dat onzin

Ben je ooit in het museum Ceuclum geweest?

- Ja, zelfs al een aantal keren
- Ja, ik ben er een keertje geweest
- Nee, ik ben er nog nooit geweest

Als ik naar een museum of een andere bezienswaardigheid zou gaan, zou ik dit de meest interessante dingen vinden: *(meerdere antwoorden mogelijk)*

- Doe-dingen (puzzels, speurtochten, games, enz.)
- Kijk-dingen (filmpjes, foto's, reconstructies, enz.)
- Nadenk-dingen (puzzels, quiz, enz.)
- Luister-dingen (filmpjes, rondleiding, audio-guide, enz.)
- Lees-dingen (folders, tekstpanelen, informatieborden, enz.)

Als er een museumtuin zou komen met resten van Romeinse gebouwen hier uit Cuijk, zou ik die tuin bezoeken:

- Ja, absoluut!
- Ja, ik zou er wel een keer gaan kijken
- Nee, ik denk niet dat ik er naartoe zou gaan
- Nee, daar ga ik absoluut niet naartoe

Als dit er is vind ik het leuk om de Romeinse museumtuin te bezoeken:
(Meerdere antwoorden mogelijk)

○ Rondleiding	○ Zelf rondkijken
○ Informatie horen	○ Reconstructies bij oude stenen
○ Informatie lezen	○ Boodschap schrijven naar de Romeinen
○ Informatie zien	○ Potten bakken
○ Speurtocht/puzzel/quiz	○ Zelf 'opgravingen' doen
○ Je wanen in een Romeinse wereld	○ Vergelijking tussen toen en nu
○ Interactie (vragen stellen, discussie)	○ Verhalen horen
○ Verkleden als een Romein/gladiator	○ Gladiatorengevecht naspelen
○ Audio-guide	○ Filmpjes
○ Uitdaging	○ Geen uitdaging
○ Romeinse brug bouwen	○ Foto van jou in de Romeinse tijd

Ik heb nog een ander idee, namelijk:

Heeft deze enquête jouw interesse gewekt voor het Romeinse verleden van Cuijk?

- Ja, ik wil er graag meer over weten
- Ik was al geïnteresseerd
- Nee, het is gelijk gebleven
- Nee, ik ben nog minder geïnteresseerd

Hartstikke bedankt voor het invullen van de enquête!

Enquête Basisschool De Waai (groep 8)

Ik ben een:

- Jongen
- Meisje

Ik vond deze les over de Romeinen:

- Saai
- Mwa
- Oké, voor een keertje
- Wel leuk
- Interessant
- Heel leuk
- Anders, namelijk:

Het leukste van deze les vond ik (meerdere antwoorden mogelijk!):

- Het filmpje
- De weetjes
- De plaatjes van vroeger en nu (reconstructies)
- De quiz: waar of niet waar?
- Het verhaal over Lucius
- Het bericht schrijven aan Lucius

Wist je al dat Cuijk een belangrijke stad was in de Romeinse tijd?

- Nee
- Nu wel, na deze les
- Ja

Ben je wel eens in Museum Ceuclum geweest?

- Nee
- Ja, één keer
- Ja, wel vaker

Ben je geïnteresseerd in de Romeinen?

- Nee
- Een klein beetje
- Ja

Ben je nieuwsgieriger geworden naar de Romeinen door deze les?

- Nee
- Ik was al nieuwsgierig
- Ja

Romeinse puzzel (basisschool)

Romeinse puzzel

Natuurlijk is dit geen echte Romeinse puzzel, maar een woordzoeker!

Onderaan dit blad zie je **18 Latijnse woorden** staan. Latijn was de taal die de Romeinen spraken. Achter elk woord staat de betekenis van dat woord. Zowel het Latijnse woord als de betekenis moet je in de figuur hieronder kunnen vinden.

Succes!

En oja, als je alles hebt gevonden, kijk dan of je onze namen ook kan vinden! ☺

A	L	U	D	E	R	E	E	B	T	Q	H	L	C	E	L	O	I	G	B	K	V	P	E	Z	K	J	I	U	C
K	O	F	B	M	W	X	G	P	I	T	D	W	I	H	A	B	M	F	Y	V	A	I	L	R	M	D	E	E	R
N	M	A	D	E	K	B	U	P	E	R	D	X	A	B	S	T	A	O	L	A	P	R	W	C	H	T	I	G	B
T	V	B	H	P	E	G	O	L	K	E	Y	F	A	Z	E	P	K	B	G	D	R	L	O	N	K	M	R	S	I
E	R	G	S	V	I	P	U	K	M	B	W	E	X	A	T	R	F	G	O	E	N	I	T	C	A	E	S	A	R
M	Q	F	E	C	Z	A	F	R	N	B	E	O	B	D	H	I	T	A	C	R	P	K	O	R	A	E	C	B	W
P	G	C	W	A	E	D	I	N	G	E	O	W	R	X	A	F	E	A	M	F	P	V	E	C	I	A	W	Z	L
L	I	M	Q	E	R	K	D	B	R	H	U	F	T	R	W	I	M	O	S	U	F	R	A	T	K	E	R	C	E
U	S	A	G	D	N	O	H	E	U	L	A	O	F	Z	W	N	P	T	P	E	R	I	C	R	O	R	O	G	H
M	T	O	E	D	Z	X	C	G	U	E	I	R	W	C	F	O	E	T	S	B	M	J	I	L	M	I	J	N	E
F	B	M	L	O	E	D	Y	B	A	V	E	T	R	X	D	K	L	O	R	D	W	H	O	C	E	N	W	V	O
V	C	F	E	D	R	T	I	L	Q	E	K	S	V	O	P	E	Q	Z	E	D	G	E	C	H	N	E	O	K	M
E	G	D	A	R	A	C	W	B	U	B	V	I	Y	U	L	M	Z	G	S	A	X	I	O	P	I	V	M	E	A
H	K	I	N	F	Q	A	T	G	N	A	U	S	L	A	P	E	N	E	V	B	U	D	A	S	P	N	E	W	P
E	R	T	O	P	L	H	T	G	E	N	N	S	T	C	I	J	K	W	E	F	L	O	O	R	I	O	L	K	E
A	S	J	L	K	T	V	U	E	W	T	Q	U	A	B	N	X	E	T	R	T	O	B	W	H	S	H	R	C	R
M	F	A	V	C	S	I	M	P	E	R	A	T	O	R	Y	S	H	J	K	I	O	M	I	L	E	S	E	D	A
U	O	N	U	R	T	E	N	I	K	L	E	S	T	U	W	B	H	E	D	H	C	J	K	A	U	W	N	E	N
L	I	N	C	H	A	N	B	V	W	E	X	H	O	G	P	M	F	O	G	Z	I	V	B	M	O	P	U	X	G
C	R	E	W	A	Q	M	N	U	Y	T	L	G	S	T	I	N	R	P	H	F	K	D	B	N	M	I	F	R	U
U	P	K	T	U	S	A	S	T	E	S	S	E	U	H	U	M	P	O	V	T	R	E	S	M	B	O	U	Z	P
E	L	E	X	W	R	T	Y	O	G	M	Z	S	L	H	I	K	V	A	R	K	E	F	E	U	O	C	R	P	L
C	O	K	V	B	N	Y	E	M	W	E	R	A	S	R	T	I	M	K	L	G	W	A	T	E	R	S	E	M	O
K	C	A	R	E	E	N	O	L	P	R	O	T	E	X	V	T	P	C	K	P	L	M	V	H	D	C	D	D	A
H	E	T	L	H	G	W	K	V	L	P	M	E	C	O	M	R	B	E	L	O	R	U	K	I	O	E	E	H	R
I	R	E	S	W	J	B	Y	K	U	U	Y	Z	H	R	L	I	A	V	E	C	H	T	E	N	J	R	O	Y	G
W	P	E	B	Q	N	E	S	E	M	L	M	A	T	E	R	D	Z	N	G	V	E	R	L	F	A	R	M	C	T
S	H	A	X	E	A	L	T	R	E	U	P	J	U	K	A	S	I	R	F	B	E	S	E	A	Q	O	V	M	W
T	R	P	O	N	A	A	R	L	G	H	O	K	G	I	N	W	J	O	Z	I	N	A	N	B	E	T	U	I	X
A	G	L	U	D	G	K	A	P	C	R	E	T	A	P	D	E	N	T	E	P	O	N	S	A	S	F	H	T	E

Ego	**Ik**	**Pons**	**Brug**	**Aqua**	**Water**
Castellum	**Fort**	**Pugnare**	**Vechten**	**Venire**	**Komen**
Ire	**Gaan**	**Templum**	**Tempel**	**Ludere**	**Spelen**
Libertas	**Vrijheid**	**Esse**	**Zijn**	**Imperator**	**Bevelhebber**
Miles	**Soldaat**	**Caesar**	**Keizer**	**Pater**	**Vader**
Ceuclum	**Cuijk**	**Dormire**	**Slapen**	**Mater**	**Moeder**

Het verhaal over Lucius (basisschool)

Het verhaal over Lucius (Basisschool De Waai, groep 8)

Meer dan 1500 jaar geleden leefde er, op dezelfde plek als waar wij nu wonen, een jongen van 12 jaar oud. Zijn naam was Lucius. Lucius woonde in wat wij nu de grotestraat noemen. Als hij uit het raam keek, had hij uitzicht op het Castellum. Dat was het centrum van de stad en daar werkte Lucius z'n vader, Marcus. Marcus werkte als edelsmid. Verder had Lucius een zus Julia en een moeder Terentia. Ook opa woonde bij hen in huis.

Lucius ging niet naar school en ging daarom overdag veel met zijn vriendjes spelen. Hij vond het vooral leuk om bij de rivier te spelen en om te proberen om met zijn blote handen vissen te vangen. Op een dag kwam Marcus thuis met een scherp haakje, dat hij speciaal voor Lucius had gemaakt.

Nadat hij van zijn vader het haakje had gekregen, zocht Lucius een stok en een stukje touw en maakte het haakje eraan vast. Nu kon hij ook vanuit het midden van de rivier vissen vangen. Als het touw maar lang genoeg was, kon hij mooi op de brug gaan staan. Het was erg druk op de brug met handelaren, karren met ezels ervoor en dorpsgenoten. Maar als Lucius aan de zijkant op de brug ging staan, kon hij goed vissen en konden de mensen er toch nog door. Soms bracht hij een grote vis mee naar huis, die ze dan met z'n allen opaten. Dat vond hij heerlijk, want zijn moeder en zijn zus konden ontzettend goed koken, tenminste als ze niet in het badhuis te vinden waren. Ja daar hielden de vrouwen wel van, maar daar is in de loop van de tijd niks aan veranderd.

Toen Lucius een andere dag 's avonds nog steeds niet thuis was, begon Marcus zich behoorlijk zorgen te maken. Bij de buren zag hij dat Claudius al lang thuis was van het spelen. 'Waar zou Lucius toch blijven?' vroeg Marcus zich af. Hij kwam terug van de werkplaats nadat hij nog even iets had opgehaald en besloot toen eens even te gaan vragen aan Claudius waar Lucius was. Die had echter geen idee, want hij moest op tijd terug zijn om de koeien vanmiddag te melken.

Marcus besluit naar de Mosam, zo heette de Maas in de Romeinse Tijd, te lopen om te kijken of Lucius nog aan het vissen was. Van Lucius was helaas geen spoor te bekennen. Tot Marcus de brug op ging. Daar zag hij ineens, helemaal de zijkant van de brug, het haakje dat hij Lucius gegeven had, in het hout steken. Hij rende er naar toe om te kijken waar de rest van de hengel gebleven is. Misschien kon hij daar ook een spoor van Lucius vinden. En toen… daar in het water… zag hij hem, spartelend en schreeuwend. Gelukkig waren er al hulptroepen onderweg. Het kwam immers wel vaker voor dat iemand door de drukte in het water werd geduwd. Toch schrok Marcus ervan. Misschien had hij Lucius toch maar niet moeten laten vissen.

Lucius was blij om zijn vader te zien en toen hij eenmaal op de kant was geklommen omhelsden ze elkaar. Samen gingen ze naar huis, maar door alle paniek waren ze het avondeten helemaal vergeten te maken. Toen Lucius zijn natte kleren uit deed, zag hij tot zijn geluk dat er een grote vis in zijn broekzak zat.
Zo lagen ze, de Romeinen eten namelijk liggend, diezelfde avond nog, lekker aan tafel de vis op te peuzelen.

Enquête medewerkers Museum Ceuclum – Romeins Cuijk weer terug op de kaart

Wij zijn Floor Hurkens en Janneke Hillenaar uit 6 vwo van het Merletcollege in Cuijk. Voor het vak Latijn zijn wij bezig met een profielwerkstuk over de Romeinen in Cuijk. Hierbij gaan we vooral in op het terug op de kaart zetten van Ceuclum. We willen publiciteit trekken voor onder andere het museum, maar ook voor de toekomstige Romeinse tuin en andere bezienswaardigen in Cuijk. Om er achter te komen hoe we de interesse van verschillende doelgroepen kunnen trekken, houden we een enquête.
Heeft u vragen? Neem dan contact met ons op via de mail!
(janneke.hillenaar@hotmail.com of floorhurkens@live.nl)

Ik ben een:

- Man
- Vrouw

Ik behoor tot de leeftijdscategorie:

- Jonger dan 20 jaar
- 20-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-70
- Ouder dan 70 jaar

Hoeveel bezoekers ontvangt u gemiddeld per dag in het museum?
(open vraag)

Trekt het museum volgens u genoeg bezoekers?

- Ja
- Nee
- Kan beter

Welke doelgroepen (leeftijdscategorieën) ontvangt u vooral in het museum?
(meerdere opties mogelijk)

- Jonger dan 10 jaar
- 10-20
- 21-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-70
- Ouder dan 70 jaar

Krijgt u de indruk dat bezoekers enthousiast en/of geïnteresseerd zijn?

- Ja
- Nee
- Kan beter
- Dit hangt vaak af van de leeftijd

Bij welke leeftijdscategorie merkt u dat de bezoekers eerder hun interesse verliezen?

- Jonger dan 10 jaar
- 10-20
- 21-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-70
- Ouder dan 70 jaar

In welk(e) onderdeel/onderdelen van het museum zijn de bezoekers over het algemeen het meest geïnteresseerd? (Evt. doe-, kijk-, nadenk-, luister-, lees-dingen?)
(open vraag)

Heeft u nieuwe ideeën voor de inrichting van het museum?/Wat zou iets toevoegen?
(open vraag)

Vindt u dat er genoeg reclame wordt gemaakt voor het museum/dat het museum goed genoeg promoot wordt?

- Ja
- Nee
- Kan beter

Indien u 'Nee' of 'Kan beter' heeft geantwoord bij de vorige vraag:
Heeft u ideeën over hoe dit (de PR) kan worden verbeterd?
(open vraag)

Hartelijk dank voor het invullen van de enquête!
Wij verzoeken u deze onderop de stapel achter te laten, dan komen wij deze binnenkort ophalen!

Enquête bezoekers Museum Ceuclum – Romeins Cuijk weer terug op de kaart

Wij zijn Floor Hurkens en Janneke Hillenaar uit 6 vwo van het Merletcollege in Cuijk. Voor het vak Latijn zijn wij bezig met een profielwerkstuk over de Romeinen in Cuijk. Hierbij gaan we vooral in op het terug op de kaart zetten van Ceuclum. We willen publiciteit trekken voor onder andere het museum, maar ook voor de toekomstige Romeinse tuin en andere bezienswaardigen in Cuijk. Om er achter te komen hoe we de interesse van verschillende doelgroepen kunnen trekken, houden we een enquête.
Heeft u vragen? Neem dan contact met ons op via de mail!
(janneke.hillenaar@hotmail.com of floorhurkens@live.nl)

Ik ben een:

- Man
- Vrouw

Ik behoor tot de leeftijdscategorie:

- Jonger dan 10 jaar
- 10-20
- 21-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-70
- Ouder dan 70 jaar

Hoe ver heeft u gereisd om hier te komen?

- Minder dan 5 km
- 5-10 km
- 10-20 km
- 20-50 km
- 50-100 km
- Meer dan 100 km

Hoe bent u op het idee gekomen om dit museum te bezoeken?

- Via internet
- Via een reclamefolder
- Op aanraden van andere mensen
- Het was georganiseerd uitje (vanuit school, vereniging, etc.)
- Uit interesse voor dit onderwerp
- Anders, namelijk:

z.o.z.

Vindt u dat er genoeg reclame wordt gemaakt voor het museum/dat het museum goed genoeg promoot wordt?

- Ja
- Nee
- Kan beter
- Weet ik niet

Indien u 'Nee' of 'Kan beter' heeft geantwoord bij de vorige vraag:
Heeft u ideeën over hoe dit (de PR) kan worden verbeterd?
(open vraag)

Vindt u dat het museum goed bereikbaar is?
(Evt. staat het duidelijk aangegeven, kon u de auto goed kwijt, openbaar vervoer, etc.?)

- Ja
- Nee
- Kan beter

In welk(e) onderdeel/onderdelen van het museum was u het meest geïnteresseerd?
(Evt. doe-, kijk-, nadenk-, luister-, lees-dingen, etc.?)
(open vraag)

Hoe zou het museum voor u nog interessanter en/of leuker zijn?
(Evt. meer interactie, reconstructies, duidelijkheid, spelvorm, etc.?)
(open vraag)

Zou u nog een keer terugkomen?

- Ja, absoluut
- Ja, denk het wel
- Misschien
- Nee, denk het niet
- Nee, zeker niet

Hartelijk dank voor het invullen van de enquête!
Wij verzoeken u deze onderop de stapel achter te laten, dan komen wij deze binnenkort ophalen!

Enquête mensen op straat

(Deze enquête hebben we mondeling afgenomen en is dus niet aan de mensen voorgelegd)

Geslacht:

- Man
- Vrouw

Leeftijdscategorie:

- 0-20
- 20-40
- 40-65
- 65+

Komt u uit Cuijk?

- Ja
- Nee

Wist u dat Cuijk in de Romeinse tijd een belangrijke stad was?

- Ja
- Nee

Vind u dat daar nog iets van terug te zien is in het dorp?

- Ja
- Nee

Bent u wel eens in het Museum Ceulcum geweest?

- Ja
- Nee

Zou u meer van de Romeinen terug willen zien in Cuijk?

- Ja
- Nee